

ELŐFIZETÉS

HELYREN:

Egy évre 24 koron.
Egy hónap 2 koron.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 koron.
Egy hónap 3 k. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyetemi
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 33.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résvány-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Staubert József.

Szerda, február 23.

Ismét Milanó felett jártak repülőink.

Budapest, február 22. (Hivatalos!)

A főhadiszállásról jelentik:

Orosz és délkeleti hadszíntér:

Nincs újabb esemény.

Olasz hadszíntér:

Az isonzói arcvonalon általában, de különösen Piavánál a tüzérségi harcok meglehetősen élénkek voltak. Egyik repülőrajunk Lombardiában gyartelepük ellen támadást intézett. Két repülőjármű ez alkalommal fel-derítés céljából Milanóig hatolt elő. Egy másik repülőrajunk a Garda-tó melletti Pesenzanó kikötő telepét és az ottani olasz repülő állomást támadta meg. Mindkét vállalkozás alkalmával az egyes tárgyakon számos találatot figyeitünk meg. Az ellenség heves tüzérségi tüzelése dacára az összes repülő járművek ép-ségben tértek vissza. Hőfőnök helyettese, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Élénk harcok a francia fronton.

Berlin, február 22. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

A számos ködös nap után tegnap kitisztult időjárás az arcvonal több pontján élénk tüzérségi tevékenységet tett lehetővé. Így a labassei csatorna és Arras között, ahol Souchez-től keletre hatásos tüzelésünk után a franciák állásából nyolcszáz métert rohammal elfoglaltunk és hét tisztet és háromszázötvenkilenc főt nyilalégyenséget elfogtunk. A Somme és az Oise között, az Aisne fronton és a Champagne több pontján is nagyban fokozódott a harc tevékenység élénksége. Tahuretől északnyugatra a franciák kézigránát támadása meggyusult. Végül a Maas mindkét oldalán levő magaslatokon, Duntól felfelé, tüzérségi harc indult meg, amely több helyen jelentékeny erejűvé fejlődött, s a legutolsó éjszaka sem szünetelt. A mindkét fél részéről felszálló repülő-közt számos légi ütközetre került a sor, különösen az ellenséges arcvonal mögött. Egy német léghajó ma éjjel Revignynél áldozatul esett ellen-ség tüzelésének.

Keleti és Balkán hadszíntér:

A helyzet általában változatlan. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Erzerumot harc nélkül adták fel a törökök.

— Hivatalos jelentés a fantasztikus orosz hírekről. —

• **Konstantinápoly.** A főhadiszállás jelenti február 21-éről: Hadseregünk katonai megfontolás alapján az Erzerumtól nyugatra fekvő állásokból veszteségek nélkül vonult vissza, miután a várostól tizenöt kilométernyire keletre fekvő állásokat, vala-

mint ötven régi ágyut, amelyeket nem lehetett elszállítani, megsemmisítettük. Az oroszok által terjesztett ama fantasztikus hírek, hogy Erzerumban egyezer ágyut zsákmányoltak és nyolcvanezer foglyot ejtettek, ellenkeznek az igazsággal. Valóságban Erzerum környékén nem voltak harcok, eltekintve azokról, melyek az említett állásokban játszódtak le. Alapjában véve Erzerum nem volt erőd, hanem nyílt város, a környéken levő elavult erődítményeknek nem volt katonai értéke, ez okból a város tartását nem vettük tervbe. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A véres nagyherceg.

Arad, február 22.

Erzerum diadalmos elfoglalásáról mindössze három napig szóhatték lázas és vakító álmaikat az entente haditudósítói. Százezer fogoly, ezer ágyu, az orosz hadsereg második gyönyörű Przemysl-je: annyi kudarc, annyi vergődés, annyi szégyen után csakugyan kellett volna már ez a siker. Hiszen még akkor sem bizonyos, hogy miként Przemysl kiéheztetésére Gorice, a vár visszavétele, az oroszok hetekig tartó végleges futása következett, nem érte volna-e ezer erzerumi ágyu, százezer elfogott török dicsőséges hadizsákmányára következőleg a legborzasztóbb katasztrófa, teljes visszaveretés az oroszokat a Kaukázusban, miként esztendő előtt a Kárpátokban.

De — most, hogy a három nap mámorára letelt — megszólal a konstantinápolyi vezérkar és felel a hazug hírekre: százezer, vagy csak nyolcvanezer fogolyról szó sincsen, ezer ágyu helyett ötven ódon, Arménia bércei közé való megviselt és felrobbantott nehéz csatakigyó került a kaukázusi alkirály csapatainak kezébe. Es Erzerum megvívása, amelyről annyi hősi énekbe valót zengtek az orosz vitézség francia, angol és olasz bámulói: Erzerum megvívása abból állt, hogy a meg nem erősített, ősrégi, elavult, távolfekvő hegyi váracskától védett várost a törökök feladták, miután a Dewe-Boyun hegyhátán orosz tulerök mutatkoztak.

Voltak véres harcok Erzerumért, de ezekhez a vért az oroszok szállították. Az oroszok, akiket a háboru

első fázisának, a kárpáti, a galíciai, a Visztula-menti erőfeszítéseknek legretentőbb alakja vezetett, parancsolt előre a halálba: Nikolajevics Miklós. A Kaukázus alkirálya. A bukott generalisszimusz. A véres nagyherceg.

Emberek össze vannak forrva sorsukkal. Hiába térnek ki a sors utjából, hiába veti félre őket mások akarata, eselszövések, intrikák sora a Kaukázus vad bércei közé. Nikolajevics Miklós ott is ugyanaz maradt, aki Galícia sikésán volt. A véres emberáldozat nagy főpapja, aki nem ezer, nem tízezer, hanem százezer számra dobja a halálba embereit. Ahol hosszú, szikár, kísértetes alakja feltűnik, ott nálál árnyéka terjeng az orosz seregek fölött, ott vakon, hátukba szegzett géptegyver ostorlegyezőjétől korbácsoltan kell előrerohanni az ezredeknek, amíg a halottak oly magasra hullnak egymás fölé, hogy a véres falon nem tud átkapaszkodni az utolsó sor remegő, felőrült rajvonat. Dicsőségről álmodik a bukott vezető a Kaukázusban és diadallal jelenti felséges rokonának, hogy Erzerumot lábai elé tette.

Százezer fogoly ugyan nincs — de már vallják az óvatos, megnyirbált orosz hírek, hogy van százezer áldozat. Oroszok tiszter tizezresrendje, amely lenullt a Tevehát hegyen a véres nagyherceg parancsára. Ezer ágyus zsákmány nincs, de van ezer tiszt, orosz tisztek, akik életükkel fizettek azért, hogy az ellelejtett em-

ber, a dicsőség és vér mániákusa, a nagyherceg alkirály a Kaukázus havasai közül kidughassa véres ujját és jelenthesse: még élek, vagyok és öletni tudok.

A nagybankok mérlegei.

(Események a háborús börzén. — Kávé-spekuláció és gyufa-kartell.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, február 22.

A gabonapiac az élénkség egyáltalán nem növekszik, sőt a rekvirálás eddigi eredménye kétségtelenül bistató és a liszt és gabonakészlet az egész országban örvendetesen szaporodik. Természetes, hogy miután tulajdonképpen a H. T. akciójáról van szó, az üzlet ép úgy stagnál, mint eddig, miután csak kereslet van, kínálat ellenben alig mutatkozik. Üzlet jóformán csak spirituszban van, de ez sem olyan jelentékeny, hogy érdemes volna róla beszélni.

A gyufa és a kávé.

Nagy az érdeklődés, de inkább csak privátim egyfelől kávé, másfelől a gyufa iránt. A kávé horribilisan drágult, nyilván spekulációs okokból, mert Németországnak igen nagy készletei vannak és kétségtelen, hogy ezekből a készletekből nekünk is jut. Ennek ellenére egyre verik fel a kávé árát s miután semmiféle intézkedés nem történik avégből, hogy az árteljhajtást ellensúlyozzák, az áremelkedés a detail-kereskedelmre is kiterjed és a közönség is megsemmisül. A gyufában tulajdonképpen a kartell részéről folyik a mesterkedés, hogy gyufahiányt provokáljon és a kereskedőket teljesen kiszipolyoshaassa. Miután ezen a téren sem történik semmi a jogosulatlan spekuláció megakadályozása céljából, itt is sikerült az áremelkedést előkészíteni. A legérdekesebb ebben az ügyben az, hogy emellett maga a gyufakartell is nehézségekkel küzd, miután egyrészt nincs elég anyaga, másrészt a svéd gyufával kénytelen konkurrálni. Akárhogy is lesz azonban, kétségtelen, hogy végeredményben a közönség fogja megadni a gyufaspekuláció árát.

A nagy ügynökök akciója.

Az értékpiacon nagy érdeklődéssel fogadták azokat a híreket, amelyek a nagyügynökök akciójáról szólnak. A börze közönsége igen természetesen nem szívesen látja az erősebb elemek érvényesülését és ellenakcióra készülnek az értékpapirkereskedők egyesülete ellen, amely ezt az új rendet előkészítette. Persze az akciónak nincs túl sok kilátása, miután az intézkedés már felsőbb jóváhagyással is találkozott és előreláthatólag hamarosan meg is valósul. Arra még van remény, hogy némileg korlátozni lehet a nagyügynökök monopóliumát, de az bizonyos, hogy az új intézmény is csak a bankok befolyását fogja gyarapítani. Ez fáj legjobban a börzén, de ez az, ami ellen hiábavaló minden panasz.

Milliók a mérlegben.

A másik nagy téma a bankok. Egymás után jelennek meg a mérlegök és mindegyiket bizonyos mérvű meglepetéssel fogadják, habár általában jó eredményre voltak elkészülve. Beszámoltunk arról, hogy a Magyar Bank pompás üzleti jelentését milyen örömmel üdvözölték. Hasonló szíves fogadtatásban részesült a Jelzálog Hitelbank mérlege és a börzén rendkívül bistató jelenségnek tartják, hogy ez a bank is, amely egyáltalán nem vett részt hadseregállításokban, amely-

nek semmitéle különös haszna nem volt a háborúból, szép hasznát annak köszönheti, hogy a pénzbőség folytán rendkívül sok kölcsönt fizettek vissza és így a stornódijakból aránytalanul nagy jövedelme volt. Természetes, hogy ezenkívül a Jelzálog Banknak ép úgy, mint az Agrárbanknak sok hasznára volt az a körülmény, hogy az annuitásokat általában igen pontosan fizették és egyik intézetnek sem volt jóformán semmi vesztesége. Szimpatikusan fogadták a Hazai Bank kedvező mérlegét, amely az intézet áruüzleteinek fokozódó nyereségét igazolta, a takarékpénztárak közül pedig az Egyesült Fővárosi és a Zálogkölcsön zárszámadásai szoltak amellett, hogy a szolidabb jellegű takarékok sem vesztek a háboruban. Természetes, hogy igen nagy érdeklődéssel várják a Kereskedelmi Bank és a Hitelbank mérlegét, amelyek a legközelebbi napokban mindenesetre publikusakká lesznek.

Lanyhaság a piacon.

Az irányzat az utóbbi napokban ellanyhult és amely a legfeltűnőbb, a Közuti és Városi is csökkentek, noha az előző héten még a legkülönösebb hírek voltak elterjedve róluk és nagy keresletnek örvendtek. A visszavetés, ami különben más értékekben is megnyilvánult, valószínűleg nem lesz hosszabb lejárata és rövidebben újra jelentkezik a hausse, habár nem feltétlenül szükséges, hogy a spekuláció tulságosan érvényesüljön. Sok szó esik a negyedik hadikölcsönről, amelynek előkészítő munkálatai megkezdődtek s a melynek már a feltételeit és kibocsátási időpontját is kalkulálják. Persze itt csak kombinációkról lehet szó, mert senki sem tud biztosat. A német hadikölcsön, amely kétségkívül meg fogja előzni a miénket, a legszebb auspiciumok között indul meg és bizonyos, hogy végeredményben jelentékenyen meg fogja haladni az összes előző kölcsönök sikerét. A miénk csak utána fog piacra kerülni s a piac — már ma is késsen áll.

Eltűntek Aradról a galíciai üzérek.

(Hogy „dolgoztak“ a menekültek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 22.

Néhány hónappal ezelőtt a galíciai menekültek tömegesen árasztották el Aradot. A főváros hatóságai mindent elkövettek, hogy Budapest területéről elküldjék a galíciai menekülteket és ezek aztán a vidék városaiba menekültek tiszteket kötni. Az ő működésüknek tulajdonítható az, hogy egyes vidéki városokban türethetetlen drágaság uralkodott, mert ezek a fürge emberek minden alkalmat megragadtak a nyereség megszerzésére. Bárán elmondhatni, hogy jórészt az ő tevékenységük eredménye az a kereskedő-ellenes hangulat, amely most az országban elterjedt és amely miatt sok ártatlan, tisztességes kereskedőnek is bűnhődni kell. Néhány nappal ezelőtt Szász János, majd Tisza István gróf miniszterelnök nyilatkozott a képviselőházban a kereskedői hivatásról és csaknem visszautasították a tisztességes, régi kereskedők ellen intézett indokolatlan támadásokat. A miniszterelnök kijelentette, hogy a háború alatt nagy szolgálatot teljesítenek azok a vállalatok, amelyek gondoskodnak róla, hogy a legfontosabb élelmiszer-cikkek eljussanak a fogyasztókhoz.

Az alkalmi élelmiszer kereskedők, akik a háborút arra használták ki, hogy indokolatlanul magas árakon adják el a különböző élelmi-

cikkeket, rendkívül sokat ártottak a tisztességes kereskedelemnek és éppen ezért a hatóságok jól teszik, ha megakadályozzák a garázdálkodásukat.

Aradon már ártalmatlanná tették azt a nagy csomó galíciai menekültet, akik valóságos börzét rendeztek be a kávéházakban. Még a múlt hónapban is volt közülük vagy tizenöt, aki mindenáron üzletet akart kötni. Ezek a menekülő teremtségek sok pénzt hoztak magukkal és mivel a természetükben fekszik, hogy a pénzt folyton forgassák, tehát mindenből üzletet akartak csinálni.

Erdekes volt megfigyelni a működésüket. A kávéházban a délelőtti órákban összecsoportosultak és az egyik elkiáltotta magát:

— Van eladni való csizmaszám.

— Hány pár?

— Hatvan pár csizmaszár, per harminc korona.

— En megveszem, — szól valamelyik és már ki is fizeti az 1800 koronát. Az eladó megmondja, hogy a csizmaszárak a Dobó-utcában vannak beraktározva és átadja a raktár kulcsát. A vevő elteszi a kulcsot és fél óra múlva már ő árulja a portékát:

— Van hatvan pár csizmaszár per negyven korona.

Az új jövevények között akad, aki a csizmaszár-üzletet jónak tartja és látatlanban meg is veszi párját negyven koronáért. Nem tréfa, ha azt állítjuk, hogy egy délelőttön a hatvan pár csizmaszár tíz kézen megy keresztül—papíron. Mindegyik keres rajta néhány koronát, anélkül, hogy minét is látta volna az árunak.

Gyakran megtörtént, hogy a megvett árut nem is szállították el aradi eredeti birtokosától, hanem csak úgy gsefteltek vele és végül otthagyták a legelső gasdánál. Egy világosi szőlőbirtokoshoz hónapokkal ezelőtt kiment Aradról egy galíciai menekült és megvette a múlt évről megmaradt borát tizenöt ezer koronáért. A vételárát azonnal kifizette és azt mondta, hogy néhány nap múlva el fogja szállítani. A világosi birtokos várta az intézkedést, de hetek elmúltak és a galíciai még mindig nem adott magáról életjelet. A galíciai kereskedő időközben a bort eladta néhány ezer korona nyereséggel, a következő vevő ismét tulajadott rajta és végül a bor harminckétezer koronáért Grünauer Hermann leMBERGI menekült birtokába jutott, aki azonban még a mai napig sem vitette el az árut és egyáltalán nem tudható: hol van most Grünauer?

Egy másik menekült lekvárt vásárolt egy aradi kereskedőtől és vagy hat kézen ment keresztül az áru. A legutolsó tulajdonos aztán elment a többiekkel együtt Aradról és nem törődött drágán megvásárolt lekvárjával, amely most a legelső birtokos raktárában várja, hogy mikor jelentkezik érte valamelyik galíciai portgártársa?

Aradon most már csak két, vagy három menekült tanyázik és ezek is eszöndes legények lettek. Hogy télnék-e lármázni, vagy pedig teleszívták magukat profittal és a jóllakottság érzése teszi-e őket némákká, azt csak ők tudnák megmondani.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező hír-lap. Az „ARADI KÖZLÖNY“-t a táborba minden aradi katona olvassa.

Százezer embert áldozott Nikolajevics Miklós Erzerumért.

Az oroszok óriási veszteségei a Kaukázusban. — A „diadal” jelentősége. — Távirati tudósítás. —

Kopenhága—Berlin, február 22.

Pétervárról jelentik: A kormány beszüntette a kaukázusi hadsereg tisztjeinek veszteséglajstromát. Ebből következtethető, hogy Erzerum megvívásánál Nikolajevics nagyherceg módszerével legalább is száz-ezer orosz elpusztult. A lapok már napok előtt jelentették, hogy a Kaukázusban rengeteg tiszt esett el.

Még harcolnak Erzerumért.

Zürich, február 22. A „Zürcher Tagesanzeiger” szerint azok a jelentések, amelyek az oroszoknak Orményországban elért sikereikről szólnak, igen zavarosak. Bár Erzerum bevételében nem lehet kételkedni, az eddigi jelentések teljesen ellentmondók. Nem tűnik ki belőlük, hogy az oroszok az Erzerum városától keletre lévő erődöket foglalták-e el és hogy magáért a városért tovább kell-e még harcolniok? Ugy látszik, Erzerum sorsa még nem dőlt el, mert meg folyik érte a nagy csata.

Erzerum elestének jelentősége.

Berlin. A Münchener Neueste Nachrichten katonai szakértője, Medicus ezredes, az alábbi érdekes sorokban fejtegeti Erzerum elestének jelentőségét:

— Olyan háborúban, amely több, egymástól távollevő hadszíntéren játszódik le, az egyes események, akár győzelemről, akár vereségről van szó, nem helyi jelentőségük, hanem az általános hadihelyzetre tett hatásuk alapján ítélendő meg. Erzerum eleste újabb adalék ennek az elvnek a helyességéhez.

Egymagában véve, Erzerum bevételé vitathatatlan eredmény az oroszok részére és politikai jelentőségén kívül kétségtelenül katonai jelentősége is van. A Karaból Erzingianba vivő főösszeköttetési út mentén, tehát a rendelkezésre álló kevés jó út egyikének mentén Erzerum városa fontos gőponton és mint hadtáplálomás is jelentékeny. Erzerum bevételé megkönnyíti az oroszoknak a határról az országot felé irányuló pótlások lebonyolítását. Sokkal fontosabb azonban magánál a város elfoglalásánál az azt kísérő operációk, mert ezek az oroszok elhatározott előnyomulását mutatják az egész vonalon, a Van-tótól a Fekete-tenger partjáig.

Három főszlopban nyomultak be itt az oroszok Orményországba, három egyenlő magasságban tekvő pontot értek el: a Witse-folyót, a mely a hasonlóvá városka mellett, vezet el a jobbszárnyra. Más várost a Van tótól nyugatra a balszárnyon és a centrummal Erzerumot. Ez a széles fronton és nyilvánvalóan jelentékeny erővel végrehajtott offenzíva kényszeríteni fogja a törököket nagyobb erők egybevonására és esetleg a perzsisz operációkra is betörtéssel lesz. Erre azonban a törökök már az orosz offenzíva megindulásakor előkészültek, és ha a csapatok a vasuti összeköttetés hiányában eddig nem érkezhettek is meg, mindenesetre alkalmuk volt a törököknek,

hogy visszavonuljanak. Erzerum városa, teljesen elavult műveivel, semmi esetre sem számíthat a mai értelemben vett várak.

Ezek szerint minden az operációk további folytatásától függ, nevezetesen attól, hogy sikerül-e és mikor sikerül az oroszoknak Kis-Ázsia belsejébe tovább is előnyomulniok. El kell azonban gondolnunk, hogy Erzerum ötszáz kilométernyire van a török vasut végállomásától, Angorától és akkor megérthetjük az oroszok előnyomulásának nehézségeit ezen a terepen és épen tél idején. Az, hogy az oroszok további előnyomulása kedvezően hatolható-e a mezopotámiai török operációk és az egyébkénti operációk török csapatokat, az annyira a két fél erőviszonyaitól függ, hogy most még elvben sem lehet eldönteni. Ha sikerrel is járnának ezek az operációk, akkor is csak, az angoloknak használnának, akik Mezopotámiában nagyon szorult helyzetben vannak és Egyiptomban is veszély fenyegeti őket.

A másik és fontosabb kérdés az, hogy az ázsiai orosz sikerek, milyen hatással lehetnek az általános hadihelyzetre. Az európai hátrétre való hátrányos határról még akkor sem lehetne szó, ha az oroszok nagy török erőket tudnának Arméniában lekötöni. Még Macedóniában sem volna érezhető a hatás, de még kevésbé a keleti és nyugati frontokon. Ezzel szemben, minél több erőt használnának fel az oroszok Ázsiában, annál kedvezőbb ránk nézve a helyzet Európában. Így csapataink sokkal kevésbé lennének lekötve a keleti fronton és ez természetesen ismét a nyugati frontra is kedvezően hatna. Ha tehát az angol sajtó örömmel fogadja az orosz sikert, az közelekvő okokból érthető. Sokkal kevesebb okuk van azonban a franciáknak az öröme, mert az ő törekvéseiket ez egyáltalában nem segíti előre. abból a helyzetképből újabb kiderül, hogy mennyire nincsnek tekintettel egymásra a szövetségesek, az oroszok közömbösen folytatják ázsiai hódítási terveiket, anélkül, hogy törődnének azzal vajjon az szövetséges társaiknak előnyére válik-e vagy sem.

Végül azonban ez alkalommal is úgy fog eldőlni Erzerum sorsa, mint a korábbi háborúkban mert 1828—29-ben és 1877-ben az oroszok megszállták Erzerumot és a békekötésnél mind a kétszer a törökök kezébe került vissza a város.

Kockacukor helyett homokcukor. Budapestről jelentik: A cukorgyárak állandóan nagymennyiségű homokcukrot készítenek, amelyet a háború előtt külföldön hoztak forgalomba. Most, hogy a cukorkivitel erősen csökkent, a gyárak a népszerűtlen homokos cukrot itt akarják forgalomba hozni, míg a süveg- és kockacukrot visszatartják. A fogyasztási szövetkezetek központjai most tudatták a fiókok vezetőivel, hogy a cukorgyárak már csak homokcukorra fogadnak el megrendelést, ezért rövid idő múlva csak homokcukrot tudnak adni ok is. Hogy a raktáron levő értékesebb finomítvány tovább tartson, a fiókok tele-mennyiségű kocka- és süveg-cukrot és tele-mennyiségű homokcukrot adnak ki a vevőknek.

Az ifjusági előadások.

(Sziqhaztól eltitott leánykák.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 22.

A kultuszminiszter egy okos rendeletet adott ki. A miniszterumban is észrevették, — amit a pedagógusok régen hangoztatnak — hogy az irodalmi tanítás is csak úgy lehet igazán eredményes, ha megfelelő szemléltető eszközről gondoskodunk. Hiszen nem lélek nélkül való betűk elsajátításáról van szó, hanem egy élő és eleven folyamatnak a gondolkodó lélekkel való viszonyáról. Az irodalom nem elhath, vagy élő írók műveinek kronologikus sorrendje, de soha el nem múló eszmék örökös fegyvertára, ahonnan mindenki harcra eszközöket szerezhet az élet küzdelmeihez, boldogságának és gyönyörűségeinek kivívásához.

Az irodalommal való lelki kapcsolatnak megteremtése, vagy megszüldítése elsősorban pedagógiai kötelesség. Ezért köszöntjük hangos szóval a kultuszminiszter okos rendeletét. Kár azonban, hogy ez a rendelet nagy általánosságokban mozog a nem igyekszik utasításokat, vagy legalább utasításokat adni a dolog lényegére nézve. Mert ez az ügy nem egyedül a színház s n.m. is a pedagógus ügye.

Sokkal inkább egy és ugyanabban az időben — mindkettőjüké. S eredményt nem fogunk elérni ha külön-külön dolgoznak a siker érdekében. Mindkettőjük teljes jóakarására, hozzáértésére és tudására van szükség, hogy a miniszter célját megközeítsék.

Az ifjusági előadások teljesen céltalanok, ha a színház vezetősége a régi műsorból előránt egy-egy magyar darabot s annak előadását kinevezi ifjusági előadásnak. Ezzel nem hogy megkönnyítanék a pedagógus munkáját, inkább megnehezíti. Mert a tanárnak e kapcsolatok nélkül kiszakított láncszemet nagy szellemi munkával kell beleilleszteni a növendék rendszerhez szoktatott gondolat sorozatába. Viszont a pedagógus a színpad világának kellő ismerete nélkül lehetetlenülé lehet a színház céltudatos munkáját.

Kettőjük együttes munkája azonban megteremtheti azt, ami a sikert teljessé teszi: a rendszert, a rendszeres munkásságot.

Nézzünk egy példát. A színház hiába adja elő, mondjuk A peleskei nótáriust s utána Szigligetinak, vagy Csikynek egy vigjátékát, a tanuló ebből a magyar vigjáték fejlődésének történetét nem fogja megismerni. Ellenben, ha a színház vezetősége érintkezésbe lép a középiskolák irodalmát tanító professzoraival: közös munkájuk eredményeképpen kialakul egy pompás vigjátéki előadás, Kistanya Károlytól — Bereik Arpádig, a fejlődés minden érezhető elemének okos felhasználásával.

Nagyon szeretnők, ha mindkét részből megszíválnék a tanácsunkat, mert erős meggyőződésünk, hogy az ifjusági előadások sokat emlegetett ügye így juna a legcélszerűbb megoldáshoz.

Ezzel a dologgal kapcsolatban, — anélkül, hogy egy intézet belső ügyeibe be akarunk avatkozni — lehetetlen elhalgatnunk egyik aradi polgári leányiskola igazgatójának rendeletét. E rendelet elűti a leányövéndéket a korzóról, a moziból és a — színházról. A korzó ügyéhez nem szólunk (bár es is inkább a szűk jogköréhez tartozik, mint az iskolához), a mozi ügyében sem akarunk az intézet vezetőségének határozata ellen érveket felhozni, ellenben káromnak, céltalannak, sőt helytelennek tartjuk a színház látogatása

ellen kiadott rendeletet. A leánykák gyakran járnak színházba: a leánykák nem tanulnak kellőképpen: mondják; lehet, de a két dolog között nehéz lesz az okozati összefüggést megtalálni. A leánykák szorgalmának hanyatlása nem lehet általános tünet, bizonyítják a többi iskolák; ha mégis így volna: okát nem szabad a színház látogatásában keresni, hanem talán a különleges idők, nehéz viszonyok adta körülményekben. A leánynevelésnek nem lehet az a feladata, hogy üvegházi virágokat termeljen, minden bontakozó lelket elzárjon az élet leheltétől s minden gondolatot meglojtszon pedagógikus szigorúsággal. A nevelésnek feladata — azt hisszük — a bimbózó lélek irányítása, formálása s ha kell — nyesegetése.

Valljuk mi is, hogy az ifjúságot nem szabad minden szindarab előadására beengedni, de nem is szabad minden szindarab megtekintésétől eltiltani. Ez nemcsak pedagógia-ellenes cselekedet, de a művészi nevelés mesterséges megbénítása. Tessék a növendékek színházba járását megszorítani, de a nekik megfelelő szindarabok előadására egyenesen — tanári tanáccsal — kell őket elengedni... Z. A.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: Berkó Lili utolsó vendégfellépte „A kisasszony férje”
Csütörtök: „Vagy ő, vagy senki”, operett újdonság először.
Péntek: „Vagy ő vagy senki”.
Szombat: délután mérsékelt helyárrakkal ifjúsági és népies előadás „Peleskei nótárius.”
Köze: „Vagy ő vagy senki”.

Thérèse Raquin.

(Filmregény hat részben, írta: Zola Emil. Bemutatja az Urania színház.)

Arad, február 22.

A bűnnel mételyezett szerelem, amely gyilkosságban csirázik ki, s amely fátumként végigkíséri az embert az élet minden útján s végül az igazságnak az a hatalma amely a bűnösöknek a kesébe adja a halál megtalálásának módját: igazi vérbeli Zola téma, melyet tegnap filmre feldolgozva mutattak be az Urania-ban. Kissé el kellene távolodnunk az írás ezek kereteitől, ha a maga érdeme szerint méltatni akarnók azt a megrázó, idegölő, lenyűgöző és borongós érzést, melyet ez a téma belőlünk váltott ki.

Mégis annyit mondjunk el, hogy soha talán meg nem irtak meg és filmben nem mutattak még alkalmasabb példát a lelkianalizásra, mint Thérèse Raquin tragikus történetét. Amikor torró nyári napokon a derült ég alatt fekete felhők gyülekeznek és amint mindig sötétebb és sötétebb tömegek torlódnak össze és amikor egyszerre ólomerejükkel lecsapnak a virágjában pompásó életre, olyképp a legideálisabb szerelem megméltatva a bűn történetében fogamzott szenvedélyei igyekszik egy ember pár életében és akkor egyszerre lecsap és örökre megbélyegezi, lenyomja és tonkreteszi őket. Valódi vérbeli, elszédítő realizmussal megrajzolt sors-tragédia ez, mely felett elmélkedni és töprengeni lehet. Thérèse Raquin, a gyönyörű nő nem bánja, ha idiota férj, tőle meg szabadul, tehát a szeretője megölt. S ekkor a világ előtt egybekelnek mintegy elhárítandó mindegy gyanút. Nem e bő alkalom kínálkozik arra ennek a nőnek gonokkodását és lelkivilágát megtárgyalni és lelki egyensúlyának merleget elkészíteni?

A ma látni film ezt a temat megjelenteni igyekszik és alintajuk, hogy grandiózus, széles medrű és művészi kidolgozásban egyike a legjelentősebb alkotásoknak, melyeket valaha is filmben láttunk. Minden jelenet, minden kép a maga zordom realizmussal Zola szellemét idézte kézenk, azt a Zolát, akinek semmi köze

szines a lelki mételyben silylőddő mai franciához, azt a Zolát, aki gigantikus zsenialitásával még ma is bámulatba eíti és le nyűgözi az embert. A film méltó Zolához.

* A színház hírei. Ifjúsági és népies előadás. Szombaton, f. hó 26-án délután 3 és fél órákor tartja a társulat a legközelebbi „Ifjúsági és népies előadását”, színre kerül Gaál Józsefnek klasszikus énekes bohózata „A Peleskei nótárius”, melyben az egész személyzet részt vesz. Előkészületben „A Táncozó” és „Grün Lili”, újdonságok. „Vagy ő vagy senki” operett újdonsággal, melynek esütörtökön lesz a bemutatás előadása, teljesen elkészült a személyzet. A Stein és Jenbach szöveg-könyve két egyforma jó szerepet adott a szereposztó hatalmasságok keze közé. Az egyik Elza a derék Isenheimer cégfestő leánya, aki annyira bele szeret egy huszár tisztbe, hogy a végén már a szerzők is megsajnálják, és sietnek is feleségül adni a huszárhoz. A másik Olga, a szép grófné, a hűtlen huszár menyasszonya, aki bele szeret a kutyamosóba és a végén ő is feleségül megy a szerelme-séhez. De ez nem meszálíánsz, mert a kutyamosó a polgári életben igen kitűnő tudós és tanár, és csak azért lett kutyamosó, mert szerelmi bánata folytán önként jelentkezett. Szóval Elza és Olga két nagyszerű szerep, kiknek Eysler remek énekszámokat is juttatott. De nem kevésbé kitűnő a két férfi szerep is Barics és Győző, míg a többi szereplők Benkóné, Ligeti, Polgar, Herold, stb. Berki Lili szerdán lép fel utoljára „A kisasszony férje” vigjátékban, melynek eddig minden előadása zsufolt házat vonzott.

* A rezervista kadet nagy sikere az Apollóban. Epp úgy mint tegnap, a premier napján, ma is elkapkodták az összes jegyeket az Apolló-színház valamennyi előadására s a kik megkésve értek, már nem juthattak be a színházba. Most már megállapítható, hogy a hatalmas haborus film, akár Budapest és Bécs népet, Arad közönségét is lázba ejtette megkapó, lelketemelő meszszövéssével s imponáns kiállításával. A tiroli fronton készült tövetelek hős csapataink esodás küzdelmeit hozzák elénk, amelynek grandiózus látványossága órákon át fogva tartja érdeklődésünket. Tudni kell, hogy a képen sok olyan tövetelek szerepel, amelyeket ugyan a film számára készítettek többször engedelmekkel, de amelyeket nem a mozi rendező keze állított be, hanem maga a haboru reitentes valósága. A szemünk előtt lejátszódó harctéri eseményeket gyöngéden szövi át a rezervista kadet szivhezszoló története. A filmmel együtt nagy sikere van Lehár szilveszter-kísérő-zenejének, amely mélyebb testi érzéseinket szerdán és esütörtökön mutatja be az Apolló-színház. „A rezervista kadet”-ot. Az előadások 5, negyed 7, fél 8 és 9 órákor kezdődnek. A délutáni előadásokra inkább biztosíthat helyet a színház igazgatósága, mint az esti előadásra.

* A Magyar Filmgyártás legsikerültebb alkotását vasárnap mutatja be közönségnek az Erzsébet mozgószínház. A lakókor műsor a magyar filmgyártás szenzációja, melyben három oriai sláger a musor starja. A becsapott újságit, egy három teivonasos minden ízében kacagáló kinokomédia, Ország a karpatokban egy három teivonasos sláger a jelen haboruban, melyben az oroszok kegyetlenkedését látjuk a karpát rovid uralmuk alatt, valamint egy magyar vasúti őrs és annak feladása önteláldozó hazaládalat, Tyutyu es Tyotyó egy három teivonasos kacagáló vigjáték sláger, melyben két agglégény, kik a legjobb barátok, a nivali hárvázatonójuk szerelmeért legyverrel mennek egymásnak és legnagyobb csalódásukra annak szorajáson egy harmadik ferit, egy tess katonalászet letnak. Meggyőződve, hogy a hazvesztésük t melőzi és a katonalászet szereti, ismet a legjobb barátok lesznek és maradtak továbbra is agglégények. Mind a három sláger főszerepet Zsuzsá Gyula játéza és ezenkívül a lovatosi művészsarua elsőrangú erói u. m. Horvath Jenő, Madrik Anna, Vandory Gusztáv, Fejer Gyula stb. játszik. Legelőször repesztant új programon A rezervista kadet, Zsuzsá vilá-

hírű zeneműve után készült haborus sláger kerül bemutatására. 171

* Növendék hangverseny. B. Szalay Aranka Békefi Pal zensintézete (Szabadság-tér 7. II. em) e hó 27-én, vasárnap d. u. 5 órákor tartja meg II. házi-hangversenyét saját helyiségében az aradmegyei rokkant katonák, hadiözvegyek és árvák alapja javára. Műsor ára 50 fillér.

* Elmaradó előadás. A Katona Otthon vasárnap, február 27-én délutánra tervezett előadása váratlanul közbejött elháríthatatlan körülmények miatt elmarad.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 3 órákor.

Bécs. Ferdinánd bolgár király ma délután meglátogatta Schönbrunnban trónörökösünket.

Athen. A monarchia, Németország, Bulgária és Törökország konzulait Krétában elfogták és egy ango hajóra vitték őket.

Lugano. A Secolo jelenti: A görög király és Sarraill egy óra hosszat tanácskoztak. A francia sajtó fordulópontnak mondja Görögország magatartását illetőleg a találkozást.

Rotterdam. A párisi katonai hatóság tegnap este hirtelen elrendelte a világítás teljes beszüntetését. Fél tiztől teljes sötétség uralkodott. Ejjélkor közölték, hogy egy déli irányban haladó Zeppelin vetek észre, amelyet lelőttek. A Zeppelin lángolva lezuhant.

Románia

fontos elhatározásra készül.

(Bratianu tanácskozásai)

Magyar tudósítás.

Bukarest, február 22.

A király fogadta Bratianu miniszterelnököt, Porumbaru külügyminisztert és a vezérkari főnököt. Este hattól nyolcig minisztertanács volt.

Szófia, február 22. Bratianu román miniszterelnöknek Radeo bukaresti bolgár követel folytatott tárgyalásairól jelentik: Bulgária, mielőtt a szaloniki akciót a maga részéről megindítaná, szükségesnek tartotta, hogy Görögország és Románia felől tisztába jöjjön, Bratianu, amidőn hangsúlyozta, hogy nem állhat el a fegyveres semlegeségtől, jelentette azt is, hogy a bolgár határ felé való román csapatoknak mozgósított állapotban, teljes létszámban való tartartása nem irányul Bulgária ellen. Bulgária tisztában van Románia nehéz helyzetével. A Bratianu által követelt politika nem is vezetne el máshoz, mint arra a zavaros helyzetre, amely nemcsak most áll fenn, hanem meg lesz akkor is, ha bármelyik hatalmi csoport lenne a győztes. Aldozat nélkül semmi se nyerhető. Románia előtt tisztán áll, hogy ezenül mit kell cselekednie, hogy kivánságai beteljesedjenek. Az idő erre közeliedik. A tavasz, mely már az ajtón kopogtat, lesz az elhatározó pillanat, amidőn Romániának véglegesen meg kell állapodnia.

Bukarest. Filippescu elutazása előtt nem, amint azt előbb jelentettek a királynak, hanem a királynéknak jelent meg audiencián. Jassyban jókedvűen jelentette ki, hogy nincsen miszsiója, nem ismeri utazásának irányát. Pétervarott bejelentette, hogy szeretne az orosz frontot meglátogatni, erre értesítették, hogy utazzon Pétervarra, ott döntenek és megtudja, hogy nova megy.

Huszonnyolcezer koronás színházi bevétel.

— Lehet-e vagyont keresni a színházzal háboruban. — Az aradi társulat egyhavi bevételei és kiadásai. — Bepillantás a színház zsebébe. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 22.

Ha megirná valaki most az impressziók friss hatása alatt a háborus napok történetét — nem a harci eseményekét, hanem a vértől párás és agyutorkok leheletétől keserű harcterek gyűrűjébe toglalt izgalmas ékkő: az ország, az itthonlevők történetét, külön kötetet érdemelne annak a nagy, mámoros, megfélemező, örömköbe eltemetkező szórakozási vágyának a története, amely él a meggyőlt, felzaklatott lélekben. Nem Aradon, nem Budapesten, nem Bécsben, hanem mindenhol él, lobog, lángol a mulatság, a fényűzés, a szórakozás vágya. Kávéház, mulatóhely, mozi, színház; mind egy-egy fénylő gigászi lámpa, a mely magához rántja a kis vergődő emberpilléket.

Hogy csak a színházaknál maradjunk: a színészekre társulatokra a háboru keservesen átélt első másfél éve után igazán jókor jött az újra éledő vágy a szórakozás után, egy új közönség kialakulása a háboru sodrában jobb módra került, felszínre szálló embéresoporból. Az aradi színház is ugyanazt a képet mutatja az utóbbi hetekben, mint a többi magyar színházak: sokat látogatót, új hangulatu, lelkesedni tudó nézőtér, táblás, zenekaros, színészpáholyig eladott házak. És aki csak a külső képet látja, felkiált:

— *Soha ilyen jól nem ment a színház! Minden este zsúfolásig telt ház! Vagyont keresnek!*

Csakugyan érdekes is tudni, milyen a konzorciumos alapon működő szintársulat számoldása a mostani „arany” időkben? A drágaságot, a minden munkának száz és több száz procentes áremelkedését a színház is megérzi és az estéről-estére megtelt nézőtér jövedelme, ami béke idején fényes volna, ma — amint hiteltel adatok bizonyítják, épen csak elég a megélhetésre. Vagyont keresni: szép álom!

Amióta az aradi társulat konzorciommá szövetkezve működik, a heti bevételekről-kiadásokról a konzorciom bizalmi tagjai által ellenjegyzett számadás készül, amelynek egy példánya a társulathoz marad, egyet a tanácshoz terjesztenek be, egy pedig a színészszelethez kerül. Ezek a számadások, amelyeket az Aradi Közlöny munkatársának alkalmá volt áttekinteni, érdekes képet nyújtanak a színházi pénztár életéről és a társulat terheiről.

Január békeidőben is a legjobb színházi hónap, de az volt a háboruban is. Ezt a legjobb hónapot választottuk ki, hogy a közönséget, amely a színházról csak a kulisszák előtti életet, legföljebb a kulisszák mögötti kis tréfákat, színházi pletykákat ismeri, elkalauzoljuk a színház zsebébe is. Januárban összesen huszonnyolcezeröttszázhatvanegy koronát és 61 fillért vett be a színházi pénztár. Volt előadás, amelyen csak száz néhány korona volt a bevétel, de érdekes vendégszereplések, zenekaros premiérek napján elérte az ezer koronát is. (Most, amióta részben a békeidők normális helyére állította vissza az igazgatóság a múlt heti Kisasszony térje előadásán Berki Lili vendéglátókéval 1358 koronával érte el a legnagyobb bevételt a színház.) Érdekes körülmény, hogy ez a huszonnyolcezeröttszáz koronás bevétel a legnagyobb havi eredmény a színház fehérlőjében óta.

És ennek ellenére mégsem „keresett vagyont” még januárban sem se a társulat, se az igazgató, se senki. Az óriási bevétel kétharmadát telemesztették a nem kevésbé óriási kiadások. A földszinti nulla sorban ülő habituéknak éppoly kevésbé van sejtelve, mint akár a karzatos telkesedő színházlátogatóknak, arról, hogy milyen kiadásai vannak egy-egy zselolt estén a színháznak. A pejáratnál jegyszédőnk fogadnak, ez havonként 180 korona, a színház viasgos: lámpák égnek a folyosókon, menyezeten: 800 koronába kerül a világítás. Az óriási épület fűtése egy hónapban 1460 koronát emészt fel. Kovács karmester vezényel és megszólal a zenekar: havonként 2196 koronába kerül a fenntartása. Operettnél még katonazenészek is megerősítik és ma a vidéken egyedülállóan naggyá teszik a zenekart, a katonazene újabb havi 1250 koronát jelent. Végre felemelkedik a függöny, a színpadon a díszletek közt kórust fúj a kar: a műszaki személyzet, amely a díszleteket építi, a fodrász, öltöztető, aki a szereplőket előkészíti az előadásra 2546 korona kiadást jelent a színház mérlegében. Am az előadott darabokért jogdíj is jár a szerzőnek, színházi ügynökségnek. Januárban ezen a címen 1862 koronát fizetett ki az aradi társulat.

Ezzel azonban még koránt sincsen kimerítve a kiadások sora. Egész sereg kisebb-nagyobb tétel kerül ki a számadásokból: nyomtatványokra 250, hirdetésekre 200, előadáshoz szükséges kellékekre 300, díszletek színházhoz fuvarozására 80, gázkályhák fűtésére 120, színlapragasztásra 70, vászonra, díszletfestésre, festőnek 120, táviratokra, csomagszállításra 60 korona a havi kiadás. A színház tagjainak érdekét szolgálja, de végeredményben kiadásnak számít rokkant és betegségre havonta fizetett 200 korona, a színészszelethez nyugdíjalapjának fizetett 5 százalékos 1400 korona és elhalt, bevonult kollegák családjai számára fizetett hadisegélyek 180 koronája. Ezekhez a kiadásokhoz jön még a felszerelés, könyvtár, butor használatáért, utazásokra, kellékekre fizetett összeg a netto bevétel tíz százaléka, januárban 1600 korona és a vendégszereplők tiszteletdíjai. Lábas Juci öt estén 1500, Beregi Oszkár négy fellépésért 800, Rajnai Gábor öt fellépésért 1000 korona honoráriumot kapott januárban.

A kiadások leszámításával tehát a rekord bevételeinek egy harmadrésze: kilencszázöttszázhatvan korona került a konzorciom tagjai között felosztásra január hónapban. Nem aranyunk el statusutkot, ha elmondjuk, hogy mi jutott ebből az összegből a társulat művészeinek. A 250 koronás egységrendszer alapján Horváth Mici 600, Z. Várady Margit 500, Szendrey Minály 500, Sz. Rontay Boriska 360, Győző Altréd, Polgár Sándor, Várnai Jenő, Barics Gyula és Kovács Minály karmester 330—330, Kesztler Eténné, Járai Sándor 300—300, Dedi Lajos 270, Hidvéghy Erő 250, Heppené Harmath Józsa, Járai Boske 230—230, Zádor Lina, Szász Irma és a sugó 180—180, Beckőné 170, Nagy Ivan, Denkei György 160—160, Herold Éde 150, Barosnyay Kató, Somogyi Emma, Ligeti Margit 140—140, Fülöp Irma 120 K.-t, végül Katszevly 22

tagja egyenként 120—120 koronát kapott. Mindenkinek kevesebbet békeidőben kapott gázsijánál.

A számadásokban nem szerepel a napi-óraég, a szinkörbér, a vészlámpák díja, amelyeket a város elengedett, sőt az órségre négy hónapra 4000 koronát meg is szavazott. Ebből még jut is valami felesleg a társulathoz, ami — a számok ismerője belátja — szükséges is, hiszen a huszonnyolcezer korona bevétel 27,674 korona összes kiadás terheli és a legényesebb hónapban 887 koronát tud félretenni a társulat a rossz időkre, a nyárra, a szünetre, amikor a bevétel a tele sem a mosianinak, vagy epanséggel semmi. A színház zsebébe vetett pillantás arról győz meg, hogy a zenekaros házak jók, kedvesek, szimpatikusak, a színészeknek kedvet hoznak, megőlnetési biztosítanak, de a színház ma nem napdseregszállítási üzlet, azon vagyont senki sem keres és nem kell aranyhegyeket álmódni a telt házakról.

EGYESÜLETI ÉLET.

Az aradi szabadkőműves páholy a nyilvánosság előtt.

(Kulturális előadások a városházán.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 22.

Néhány hét múlva érdekes előadás sorozat kezdődik meg az aradi városháza nagytermében? Az aradi Összetartás szabadkőművespáholy három nyilvános, oktató előadást rendez, amelyek keretében a legfontosabb szociális és városi kérdésekkel akar foglalkozni. Ez az első alkalom, hogy az aradi szabadkőművespáholy a nyilvánosság előtt jelenik meg és már ez a körülmény is szokatlanul érdekessé teszi a három előadást. De ettől, eltekintve is, az előadók személye föltétlenül vonzó hatást gyakorol a mai társadalmi élet komoly megnyilvánulásai és a szociális törekvésekkel rokonszenvező közönségre.

Az összetartás vezetősége feladatául tűzte ki, hogy a város-legfontosabb ügyeivel behatóan foglalkozzék és épen ezért a páholy, az egyik előadóval olyan városi témáról beszélget, amely nemcsak a közigazgatás vezetőit, hanem a nagyközönséget is igen közérdeklő és így nagy érdeklődésre tarthat számot a megvitatandó kérdés.

A legelső előadó Madzsar József dr., a budapesti közkönyvtárak igazgatója, aki embervédelem a háboru után címmel fogja megismertetni ama kulturális feladatokat, amelyek a társadalom vezetőire a nagy véres küzdelem után várnak. Madzsar dr. már a Társadalomtudományi Társaság meghívására a fővárosban rendkívül előkelő közönség előtt is lejtette ezt a témát.

Hogyan fokozhatjuk a város jövedelmét címmel Pikler L. Gyula dr., a statisztikai hivatal igazgatója praktikus tanácsokat fog adni, hogy a város hihatetlenül megnövekedett kiadásait milyen új jövedelmek segítségével lehetne ellensúlyozni, mert ha a kiadásokkal szemben új jövedelmi forrásokról nem gondoskodunk, akkor könnyen katasztrófa történhetik.

A harmadik előadásban a közéletmezés fontos kérdését boncolgatja a mostanig még ismeretlen előadó. A páholy vezetősége még nem határozott, hogy kit kér föl a téma ismertetésére. Az előadások valószínűleg március második szombatján délután fél hatkor kezdődnek és mindig szombaton tartják meg, mert egyéb egyesületek, testületek előadásuk időpontját már előbb vasárnapra helyezték.

Aradi vállalatok és kereskedők adó-erkölcsse.

(Kik viselik a város terheit? — Örvedetes csarodás.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 22.

Allamférfiak, publicisták naponta arra figyelmeztettek bennünket, hogy már most készülünk el a béke idejére és vessük meg alapját minden lehetséges és elképzelhető gazdasági intézménynek, amelynek gyökereit most mélyítve el, a békés munka idején könnyebben boldogulunk. A tanítás nem igen fog a nemzetben, amely ős idők óta úgy szokta meg az életet, hogy a mának nehéz óráival küzd. A teoretikus tételek nálunk nem hatnak termékenyen, mert a háború ugyan sok mindent megváltoztatott, de a népnek gondolkodását n.m. Még a vezetőit sem. Léhhez évtizedes nevelés kell. Hiába van a nyomtatott betűnek óriási varázsa, az olvasó még a háborús hírt sem olvassa el, ha a címéből nem sejt, hogy érdekes, hogy izgató. Természetesen ez az itthon maradottakról áll, akiknek a háború is unalmas már, mert Hófer nem jelent minden nap százezer orosz foglyot. A lövészárkok lakóinak pedig most egy feladatuk van és azt becsülettel elvégzik. A békés fellendülés érdekében ők mindent megtesznek, még többet is, ami halandó embertől telhetik, de az ország gazdasági renesszánszát előkészíteni nem az ő hivatásuk.

Az itthon lévők, az állam céljait tekintve, annyiban számítanak, hogy a hadsereg részére termelnek, hadikölosont jegyeznek, az élelmezésről gondoskodnak és adót fizetnek.

A pénzügyminisztérium élénk figyelemmel kíséri az adózást és naponta ad irányítást, utasítást, a változott viszonyoknak megfelelő rendeleteket küld. A helyi hatóságok pedig, akik az adózók életmódját és viszonyait alaposan ismerik, kötelességüket ugyancsak lelkiismeretesen teljesítik és az állam kasszájának megtöltéséről gondoskodnak.

Arad város területén a háború másfél esztendője alatt az adóbevételek nem csökkentek. Az adóbetételek normális méretekben folyik. Az az érdekes és a fentebb elmondottak szem előtt tartásával életbevágónak mondható kérdés merül fel, vajon az állam szempontjából milyen hatása lesz a 43-50 éves korosztályok bevonulásának? Tagadhatatlan tény, hogy a most bevonuló korosztályok olyan egzisztenciák, amelyek az állami terhek viselésében szilárd pilléreként számítanak. Kérdést intéztünk Vissy Ferenchez, a város főpénztárosához, aki az adóbetételek hullámzását legkövetlenebbül látja és aki látja, hogy milyen gazdasági rétegek akadnak meg, vagy virágnak tovább a háború alatt.

— Arad város területén — mondotta — az adóbetételek viszonyok teljesen normálisak. A város abban a szerencsés helyzetben van, hogy az adóösszeg igen tekintélyes részét a Neuman Testvérek cég, az Acsev, a gyárak, a takarékpénztárak és ezek kliensei fizetik. Az adóbetételek a hadbevonulások által ugyszólván alig változott. Tagadhatatlan, hogy a kis egzisztenciák nem fizették meg az adójukat és ezt a hátralékot majd le is kell írni, mert a kincstár nem talál rá fedezetet. Azonban es mégsem akkora összeg, hogy az egyensúlyt megzavarná. Az egész háború alatt a legpédásabb adófizetőknek a kereskedők bizonyultak, akik üzletmenetük megjavulásának meg-

felelően készségesen és pontosan tették eleget kötelességüknek. Természetes, hogy az adónegyed elején, sőt mondható, hogy a terminus előtti utolsó két napig a mérleg passzív, a békés időkhöz viszonyítva, de az utolsó két-három napon teljesen helyre áll az egyensúly, mert az biztos, hogy az említettnél nagy adók fizetnek.

— Ennek az esztendőnek első negyedében, tehát a múlt év november 15-ikétől számítva most február 15-éig, befolyt összesen 678752 korona, amibe azonban a hadiadó is beszámítódik. Ebből 1916. év első hat hetére esik 437282 korona. Az elmúlt 1915. év első hat hetében egész pontosan 438382 korona bevétel volt a városi pénztárnak adó címén. Tehát néhány száz korona differencia van a két esztendő leggyengébb adó negyedében. Ami azt bizonyítja, hogy habár 1916. év első negyedében már a kereső és adófizető lakosság nagyobb része volt fegyver alatt, mint tavaly ugyanilyen időben, az államnak ez a jövedelme nem csökkent. Az adók emelkednek a nagy üzemeknél és amit a kisebb egzisztenciák pusztulása révén vesztenek a kincstár, azt pótolja a nagyok terheinek növekedésével. Az 1915. év második negyedében, tehát február 15-ikétől május 15-ikéig 540902 koronát, a III-ik negyedben, tehát május 15-ikétől augusztus 15-ikéig 590645 koronát, a negyedik negyedben, tehát augusztus 15-ikétől november 15-ikéig 557212 koronát fizettek be az aradi adóban. Az egész esztendő folyamán tehát 2127062 korona volt a pénztár adóforgalma. Ezt a számot a teoretikusok még álmodni sem merték volna. Mindenki azt hitte, hogy a háború legelső sorban az adófizetést akasztja meg. Azonban, amint csalódtak ellenségeink teyvereink erejében, úgy csalódtak közgazdasági készségünkben, de különösen csalódtak politikai erkölcsünkben. Azt hitték, hogy Magyarország az anarchia földje lesz, ha az ellenség közeledik határaihoz. Tavaly januárban és februárban az orosz hazánk földjén állott és Aradon az állam bevételei néhány száz koronával magasabbra rugtak, mint ez év első hat hetében.

Gazdák bevonulásának elhalasztása.

(Othon várhatják be a felmentési kérvények elintézését.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 22.

A honvédelmi miniszter tegnap táviratilag rendkívül fontos rendeletet intézett a polgári hatóságokhoz. A miniszter ebben a járások, illetve a városok első tisztviselőjét felhatalmazza, hogy a gazdáknak a bevonulásra felmentési ügyük elintézéséig haladékot adhasson. A rendelet így szól:

— Tekintettel a közéletmezésére igen nagy kihatással bíró mezőgazdasági munkálatokra, a járási, illetve városi tisztviselők ezennel felhatalmaztatnak, hogy a határozatlan mezőgazdasági munkálatok elvégzése céljából a még be nem vonult vagy érvényes felmentés alapján még otthon tartózkodó, de felmentésüket, illetve újból felmentésüket kért egyéneknek igen kivételes, sürgős esetekben megengedjék, hogy felmentési kérvényük elintézéséig tartózkodási helyükön bevárthassák. Erről az illetők értesítendők.

Ezeket az engedélyeket azonban a bevonulás ideje előtt oly időben és táviratilag kell

a felmentést engedélyező katonai hatóságnak bejelenteni, hogy a megadott engedély szükség esetén idejében hatályon kívül helyezhető legyen.

Ugyancsak a kedvezményben részesítendők a dohánykertészek és termelők is.

A rendelet értelmezése más szóval a következő: Az a gazda, aki beszáll a mai napig felmentési kérvényét, kérheti a polgármestertől, illetve a főszolgabírótól, hogy a felmentés elintézéséig otthon maradjon. Ugyancsak kérelmezheti ezt az is, aki eszidőszert bonyos terminusig fel van mentve, de ismét kérvényt adott be, hogy felmentését hosszabbítsák meg.

A miniszter a kérelmek elintézésére a jogot azért adta meg a megyében a főszolgabíróknak, mert egész közvetlenül nekik áll módjukban megítélni, hogy kinek az otthonmaradására van feltétlen szükség a mezőgazdaság érdekében. Ha megemlítjük még, hogy a felmentéseknél a járási főszolgabírók eddig is véleményt kértek, konstatahatjuk, hogy a miniszter ezzel a rendelettel az eljárás egyszerűsítését akarta elérni.

Vidéki pénzintézetek beszámolója.

(Az Ujszentanna Népbank közgyűlése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Ujszentanna, február 22.

Az „Ujszentanna Népbank R. T.” február hó 20-án tartotta az intézet saját helyiségében 14. évi rendes közgyűlést, amelyen a rendkívüli idők ellenére is a részvényesek meglehetősen számban jelentek meg.

Szabó Béla elnök megnyitván a közgyűlést, megállapította, hogy azon 40 részvényes személyesen, 2 pedig képviselve van jelen; melyek közül 32-en szabályszerű módon letétbe helyeztek 4212 drb. részvényt, megállapítja tovább, hogy a meghívó és a mérlegszámla az alapszabályoknak és kereskedelmi törvényeknek megfelelően az Aradi Közlöny napilap f. évi január 30-iki számában közzétett az intézet helyiségében már 3 héttel előlt kifüggesztett a részvényesek még egyenlőt is külön-külön megírták miatt, is a közgyűlést szabályszerűen egybenivoltnak és határozatképesnek nyilváníta. Ezeknek megállapítása után elnök a tárgysorozatra tér, melynek első pontja értelmében felhívja a közgyűlést, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére válasszon két részvényest. A közgyűlés Ackermann Károly és id. Scherer Károly részvényeseket választja meg.

Azután Fogassy László ügyvezető-titkár magyarul toltatva az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentését, mérleg, valamint veszteség- és nyereség-számlát, valamint az 1915. évi nyereségre vonatkozó felosztási javaslatot. Ugyanezt németül adta elő Princzinger Mihály felügyelő-bizottsági tag. A közgyűlés a felolvasottakat egyhangulag tudomásul vette és a maga egészében elfogadta, az igazgatóságnak és a felügyelő bizottságnak a felmentvényt megadta.

Következett a tárgysorozat 3. pontja, öt igazgató és egy felügyelő-bizottsági tag megválasztása. Az igazgatóság közül Franck Viktor és Steiger Ferencnek szűnt meg a mandátuma, kiket a közgyűlés ismét, Princzinger Mihályt, Szabó Bélát és Faragó Istvánt mint új igazgatókat 3 évi időtartamra igazgatóknak választotta meg. A felügyelő-bizottság tagjai

közül Scherer Gézának járt le a mandátuma, akit a közgyűlés szintén 3 évi időtartamra újból felügyelő-bizottsági tagnak választott meg. Miután szabályszerű írásbeli indítvány nem érkezett be, sem szóval senki nem tett, elnök az ülést berekeszti.

A kisjenői Takarékpénztár.

A kisjenői takarékpénztár február hó 20-án vasárnap délelőtt tartotta évi rendes közgyűlést, melyen a részvényesek szép számmal jelentek meg. Nagy érdeklődéssel és örövendően vették tudomásul az igazgatóság jelentését, mely tekintettel a háborús évre, igen szép eredményről számolt be. Az 1915. évben elért

tiszta nyereség 62184 korona 74 fillér, mintegy 4000 koronával múlja felül az előző évben elért üzleti eredményt. Osztalékra 24 koronát fizet az intézet részvényenként, a tartalék tőkét pedig 10000 koronával növelték. Jótékonycélokra, mely nagyobb részt a háború okozta károk és szenvedéseken kíván enyhíteni, 1000 koronát, míg a feldult kárpáti falvak újjáépítésére külön 1200 koronát adományoz. Végül dr. Lázár Zoárd részvényes elismerését fejezi ki úgy az igazgatóságnak, mint az intézet tisztviselőinek az elért szép eredményért s kéri azt jegyzőkönyvbe venni, mit a közgyűlés egyhangulag elfogadott.

helyet vezet, amely közvetlenül a tűzvonal mögött működik. Szemtanuk elbeszélése szerint a hős asszony önteláldozó munkájának teljesítése közben már nem egyszer forgott életveszedelemben.

VIDÉK

A battonyai Vörös Kereszt fiókegylet közgyűlése. A Vörös Kereszt Egylet battonyai fióka február hó 19-én a község háza közgyűlési termében tartotta évi rendes közgyűlést, Gross Antal esperes plébános elnökele alatt, aki hosszabb, igen szép beszédben vázolta különösen a fiókegyletet kísérő kórházában előforduló eseményeket, kiemelve a hölgytagok lelkiismeretes, buzgó működését s fáradozásait. Az éljenzéssel fogadott megajító után, napirend előtt egy kedves kötelességet teljesített elnök azzal, hogy közgyűlésnek tudomására hozta, miszerint az egylet három tagja és pedig: özv. Mogyoróssy Elekné, özv. Jurenak Viktorné és Asóth Albert dr. a II. oszt. hadiékítményes jelvényvel lettek kitüntetve. A kitüntetetteket hosszasan éljenzte s meleg ovációban részesítette a közgyűlés, mert ebben az egylet munkásságának elismerését látta. Az úr Orbán Ferenc titkár a fiókegylet évi jelentését terjesztette elő, melyből kitűnik, hogy a fiókegylet a polgári iskolában 100 ágycs kórházat tart fenn, melyben a múlt évben 555 sebesült katonát ápolatott. Az elismerés hangján emlékezik meg az orvosok, ápolónők és az inspektor hölgyek működéséről, kik a szent cöl érdekében fáradságot nem ismerve, időt nem kímélve munkálkodtak. Az évi jelentés letárgyalása után a számvizsgáló bizottság jelentését olvasták fel, melyből kitűnt, hogy adományokból b. folyt 7158 korona 61 fillér, a kiadás volt 4528 korona 3 fillér s így a kórház pénztári maradványa 2630 korona 58 fillér. A tagdíjakból betöltött egyéni vagyon pedig 722 korona 98 fillér. Az alapszabályok 23. §-a értelmében a közgyűlés a megyei választmányba a következő rendes tagokat küldte ki: özv. Mogyoróssy Elekné, özv. Jurenak Viktorné, Gross Antal plébánost és Eiesánszky Kázmér dr. főszolgabíró. Nagyobb vita indult meg Fodor Maudó főjegyző azon kérdése felett, mi az oka annak, hogy a kórházban pár hónap óta nincs beteg, holott sokkal kisebb helyiségek kórházai állandóan működnek? Végül is a közgyűlés megbizta Eiesánszky Kázmér dr. főszolgabíró, hogy illetékes helyen járjon el az ügyben. Vagy engedessék meg az épület eredeti rendeltetésére való visszaadása, vagy intéskedjen a katonai parancsnokság, hogy a kórház betegeket kapjon. A közgyűlés bejelzése után a választmány megalakult s a maga kebeléből a következő tisztikart választotta: Elnökök: özv. Mogyoróssy Elekné és Gross Antal plébános. Alelnökök: özv. Jurenak Viktorné, Papp Józsefné és Eiesánszky Kázmér dr. Titkár-jegyző: Orbán Ferenc. Pénztárnok: Asóth Albert dr. Orvos: Hoffmann J. Antal. A tisztikar nevében az elnök megköszönte a bizalmat, mire a gyűlés véget ért.

Pflanzer-Baltin tábornok hármass kitüntetése.

— A vitéz hadseregparancsnok ünneplése. — Kolomea felszabadítója. —
— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 22.

Megható emlékünneplést ült meg e hó 16-án Kolomea városának lakossága: évfordulóját annak a napnak, amelyen Pflanzer-Baltin Károly báró és vitéz hadserege felszabadították a várost az orosz rabságból.

Még 1914. szeptember elején vonultak be az orosz csapatok Kolomeába s ott garázdálkodtak rövid megszakítással majdnem egy fél évig. Hogy ezalatt az idő alatt mennyit szenvedett a város és lakossága, arról a lapok már számtalanszor irtak. A San mögé való visszavonulás után hagyták csapataink sorsára Kolomeát s az első kísérlet felszabadítására 1914. november elején történt.

Október elején kezdte szervezni Pflanzer-Baltin Károly báró Deés központból öreg néptelkeiből álló hadseregcsoportját, amelyből később a dícsőséget, hirt és nevet szerzett VII. hadsereg lett, vagy, ahogy azt általában nevezni szokták, a „Pflanzer-Armeé.” Négy héttel utóbb, miután a hadseregcsoport több győzelmes ütközetet vívott, már Gancianban állott s egyfelől Stanislaw, másfelől Csernowic kapuit dőngelte, miután Pansieczna-nál és Zabolownán megverte az oroszokat. Miután átkarolás veszedelme fenyegette az oroszokat, 1915. november elején kiűritettek Kolomeát s meg ugyanaznap éjjel oda egy hírszerző huszárcsapatunk bevonult. A brassói 2. huszárezred Huszár-patrójára volt ez, amelyet Aristotly József zászlós vezetett s amelyet hatatlan és kitörő örömmel fogadtak a kolomeaiak. Az örömtől szinte úrjögve lódultak a bevonuló huszárok felé, mentejüket csókolták s elhatmoztak őket minden jóval.

A megpróbáltatás napjai azonban ezzel nem értek véget. Az oroszok, hogy Stanislaw, a fontos vasúti gőcpontot, amelyet ők hadiállomásnak rendeztek be, megvédelmezték, Stryj és Sary-Sambor felől vasúton erősítésekkel vontak Stanislaw alá s a Pflanzer-hadseregnek ott harcoló Altema-hadosztálya kénytelen volt a tulerő elől kitérni.

Lassan, csak lépésről-lépésre engedve tért vonult vissza a Pflanzer-hadsereg egyfelől a Jablonicai szorosig, másfelől a borgói havasok míg aztán 1915. január elején hatatlan lendülettel indította meg offenzíváját, amely maga előtt seperie az oroszokat. 1915. február 16-án és 17-én heves harcok folytak Kolomea városáért, de a véres küzdelmet siker koronázta: 17-én délután csapataink bevonultak a fellobogozott városba.

Most, hogy a felszabadítás évfordulóját ülték meg Kolomeában, ugyanaz az öröm és

lelkesség hevitette a lakosságot, mint azon az emlékezetes napon. Az egész város ünneplést öltött, — így értesít bennünket

Maniu Vazul, akinek előadásából már többször ismerteltük a keletgalicai eseményeket s aki béke idején egyik aradi román nyomda szerzője volt — este kivilágítás, majd zenés takaródó volt. Zászlódszót öltöttek a hársorok s sűrűn lehetett látni a magyar színeket is a longyei városban. Tizenhetediken délelőtt valamennyi templomban háladási istentisztelet volt,

Déiban a tizti kaszinóban bantelt volt, amelyre hivatalosak voltak a polgárság képviselői is. A társaság során több beszédet mondtak a nap jelentőségéről s Pflanzer-Baltin Károly báró hurradatulán érdemeit.

Érdekes, hogy mint azt az Aradi Közlöny már tegnapi számában megírta —

„majdnem egy időben érte Pflanzer-Baltin Károly parot a legmagasabb helyre jutott kitüntetés is: királyunk a zsemmis hauerzernek az elődostályu hadiékítményes katonai érdemkeresztet ajándékozta, amely tudvalevőleg nálunk a legmagasabb katonai kitüntetés. Néhány nappal előbb adak az a tábornoknak a szultán kitüntetését: az arany es ezüst láncos hadiérme. Az utóbbi nárom kitüntetés a tábornok a legutóbbi nagy erőszakkal folytatott orosz offenzíva visszaveréséért kapta, amikor, mint ismeretes, az oroszok Toporoutznál és Karancsenel hatatlan vereségeket szenvedtek.

Érdekes felmutatni, hogy az utóbb említett hárommal együtt a tábornok hadiérmeinek száma 10 emelkedett: tulajdonosa ugyanis az első és második osztályu vaskeresztnek, a hadiékítményes Lipótrend nagy és I. osztályu keresztjének, a vaskorona rend harmadik osztályának, a harmadik osztályu katonai érdemkeresztnek s az I. osztályu Vörös Kereszt jelvénynek. A háború folyamán továbbá valóságos becső tükös tanácsosává nevezte ki őt a felség s a 93. gyalogezredet adományozta neki.

Mig a tábornok diadalmasan folytatja harcát az oroszokkal, addig hírvése, aki tudvalevőleg a fennségi Meresztalvári származik, nem kisebb hősiességgel és önteláldozással szintén a harciéren szolgálja az igaz ügyet: a kegyelmes asszony már hónapok óta férje hadseregénél tartózkodik s ott egyik kötöző-

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az írásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háborúból pénz kárdenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldötték.

Durazzo elfoglalása küszöbön áll.

— Utolsó erőfeszítések Albánia partjának megtartására. — Valonát védeni akarják az olaszok. —

— Távirati tudósítás. —

Milanó, február 22.

A Corriere della Sera jelenti: Osztrák-magyar csapatok, támogatva feltegyverzett albán bandáktól, elűzték az olasz és albán védőcsapatokat a Preza, Bajrsjak közötti magaslatokról. Ide felvontatták hegyi útegeiket s most erről a helyről lövik a Durazzo előtt nyolc kilométerre levő védő állásokat. A harc Durazzo birtokáért megkezdődött. Valonából érkezett ugyan segítség, kérdés azonban, nem lesz-e szükség Durazzo feladására s minden erőnek Valonában való koncentrálására. Durazzo parancsnoka ugyszólván óránként küldi jelentéseit Rómába és a főhadiszállásra. Legutóbb tengeri haderők segítségét kérte, hogy Durazzo és Valona felől ezek határozott támogatásával operációit eredményesebbé tegye.

Berlin. Az orosz lapoknak jelentik Athenből: Az olaszok helyzete Albániában az utolsó napokban jelentősen rosszabbra fordult. Tiranától az ententamadásokkal az olaszok mit sem értek el, így nem maradt más hátra, mint Durazzonát levő haderejüket hajónak elszállítani. A bolgarok Eubasszántól a Valona vonalra nyomunak elő és Berat felől Tiranát megszállva közelednek Valonához. Essad pasa hadseregének az olaszok nagyon keves hasznát veszik. Essad pasa kijelen-

tette, hogy Durazzónál nem bocsájtják harcba. Előírtai Tiranától visszavonuloban vannak. Sereget, melyet lerongyosított, tettegyverzetien alakokból toborzott, az olaszok nem merték feltegyverezni.

Szofia, február 22. A Preporetz azt a nagyjelentőségű hírt közli, hogy a Korfuban behajózott szerb csapatokat, az eredeti tervtől eltérítve, Szaloniki helyett Valonába indították utnak. Ezzel a jelentéssel kapcsolatban ezt írja a Preporetz: Az olaszok is vállalkoztak rá, hogy Valonát minden módon tartani fogják. Elképzelhető, milyen nagy áldozatok árán sikerült Angliának és Franciaországnak rábírni Oroszországot, hogy Albánia déli részét minden erejével megvédelmezze. Ezekre az áldozatokra azonban csak azért szánták el magukat, mert tartanak tőle, hogy a rendelkezésükre álló haderő nem elegendő Szaloniki megvédelmezésére. Az entente reméli, hogy sikerülnie fog a központi hatalmakat arra kényszeríteni, hogy Szaloniki alól vonjon el csapatokat a Valonát ostromló hadsereg megerősítésére. Az entente azonban ez alkalommal is csatlakozni fog várakozásaiban.

Szaloniki. A napokban megérkezik egy olasz lovashadosztály. Itália Briand rábeszélésére elhatározta, hogy a monarchia ellen amugy sem használható lovasságát a szalonikii expedíciónak engedi át.

Repülőink újabb támadása Milanó vidékén.

(Lombardia izgalomban. — Eredményes bombavetések.)

Róma, február 22.

A Stefani ügynökség jelenti: Tegnap reggel ellenséges repülőek Milanó és Brescia tartományok néhány helységét bombázták. Az anyagi kár jelentéktelen. A bombázásnak Desenzóban két halottja és több sebesültje, Salóban egy sebesültje és Trezzo Daadában két halottja és negy sebesültje van. A halottak és sebesültek mind civilek.

Luganó. Ma négy-öt ellenséges repülő megjelent Bergamó felett. A repülőek nem dobtak le bombákat. A Bergamó és Brianza kerületek számos helységéből jelentettek a repülőek megjelenését. A cenzura közetkeztében azonban a hirsanyag hiánya.

Luganó. A milanói lapokból a cenzura sokat törölt. Milano reggel kilenctől déli egy óráig alarminoza volt. A lakosság rendkívül nyugtalan. Északról, délről és nyugatról tenyegedett a veszély ellenséges repülőek reszeről. Monza, Brescia, Verona szintén órákig voltak alarminoza. A védőágyuk és az olasz repülőek szakadatlanul munkában állottak, anélkül, hogy a monarchiabelieknek a

legcsekélyebb károkat okozhatták volna. Az olasz gépek ellenben megsérültek. A Garda tó felett légi harc fejlődött ki. Az osztrák-magyar repülőek déli irányban elrepültek. Több a tó melletti városkára visszatérőben bombákat dobtak le, amelyek az előző bombázásokhoz hasonlóan nagy károkat okoztak. Fontos vízművek, védgátak, vasúti hidak, gyarak, muniógyarak jelentősen szenvedtek. Az anyagi kár nagyobb, mint azt a Stefani ügynökség jelentette. Az emberéletben szenvedett kárt illetőleg a Stefani ügynökség jelentése valószínűleg megteveli a valóságnak.

Egészségügyi kormánybiztosok. A belügyminisztérium közegészségügyi osztálya érdekes és teljes reformot valósított meg. Központosította a közegészségügyet és a minisztérium kebelében osztályokat állított fel, ahol egy-egy osztály egy-egy betegségcsoporttal fog foglalkozni, hogy így szervezzék a kórságok ellen való hatályos és egész országgra kiterjedő védekezést. Az egyes osztályok élére kormánybiztosokat állítanak, még pedig az eddig szokásból eltérően nem hivatalnokokat és jogászokat, hanem a kormánybiztosok kivétel nélkül neves orvosprofesszorok lesznek. Az első osztály csapán verbaosok ügyeivel fog foglalkozni és kormánybiztos a Nékam Lajos dr. lesz, a második osztály az összes kóruazugyekkel és ezenkívül a trachomával, a kormánybiztos Grosz Emil dr., a harmadik osztály a tuberkulózissal, élén Müner Kálmán báró, a negyedik pedig a gyermekvédelemmel, vezetője Tauter tanár. Orvos. körökben sokat várnak e reformtól.

HIREK.

A дума megnyitása.

Távirati tudósítás.

Stockholm, február 22.

A дума mai ülésén mondja el programját Stürmer miniszterelnök. Stürmer álláspontja nagyjában megmarad az előbbeni kormány irányelvei mellett. Ezután Szaszanov a külpolitikáról fejt ki ismeretes nézeteit, majd pedig Polivanov ismerteti a hadügyi helyzetet és az örményországi orosz sikert.

Seseglovitov, blokkjának képviselőjében emelkedik ezután szólásra és szembeszáll a kormánnyal. Kinyilatkoztatja, hogy a дума többsége bizalmatlan a kabinettel szemben és energikusan követeli, hogy felelős miniszteriumot nevezzenek ki.

Az ülés után a jobbpárti képviselők Stürmerrel folytatnak megbeszéléseket. A balpártiakat is meghívták a kadetpártiakhoz, de a meghívást visszautasították.

A személyforgalmat Moszkva és Pétervár között a дума üléseinek idejére minden valószínűség szerint politikai okokból-beszüntették.

Bern, február 22. Pétervárról jelentik a Timesnek: Stürmer a дума megnyitása után azonnal össze fogja hívni a különböző pártok vezéreit, egyenként vagy csoportokban, hogy megismerje nézeteiket a folyó kérdésekről. Ez az elhatározás nagyon jó benyomást keltett az orosz politikai körökben.

— Károlyi Gyula gróf az Arad-Csanádi Takaréknál új igazgatója. Az aradi nagy-bankok közül végsőnek az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár tartja meg közgyűlését ezen a héten, az intézet szokásához híven ezúttal is egy szombati nap délutánján. A Csanádi Takaréknál közgyűlése ezidén a kifünően vezetett intézet eredményes működéséről szóló beszámolón kívül egyéb érdekességgel is szolgál a részvényeseknek. A közgyűlés tárgysorozatán az igazgatóságban megüresedett hely betöltése szerepel. Urbán Iván báró főispán halálával üresedett meg-ez az igazgatói szék, amelyre az aradmegyei közélet értékes vezető előkelőségét sikerült megnyerni. Amint értesülünk az igazgatói tisztet Károlyi Gyula gróf mácsai nagybirtokosnak a két aradi törvényhatóság volt főispánjának ajánlották fel. Károlyi Gyula gróf, aki idáig nem vett aktív részt Arad pénzügyi életének vezetésében és aki néhány év előtt egy nagy fővárosi pénzügyintézet igazgatóságában sem kívánt részt venni, elfogadta az Arad-Csanádi Gazdasági Takaréknál igazgatói tisztet és így a szombati közgyűlésen az ő megválasztását fogják indítványozni a részvényeseknek.

— A házilag készült cigaretták. A pénzügyigazgatóság már több ízben figyelmeztette a kávéház és vendéglők tulajdonosait, hogy nem szabad házilag készült cigarettákat árulniuk. Ugyilátszik a figyelmeztetésnek nem sok eredménye volt, mert a pénzügyminiszter most rendeletet adott ki, amelyben arra inti a kávéházakat és a vendéglőket, hogy 100 koronától 1000 koronáig terjedő pénzügyintézetessel suttatják őket, azonkívül megvonja tőlük az államérel engedélyt, ha tilalma ellen vétének.

— Kitüntetés. A király Rácz Emil mérnök hadnagyot, Reusz Mór aradi kereskedő fiát, kitűnő szolgálatai elismeréséül a signum landissal tüntette ki.

— Mánás-hagyaték csődje. A mánásvilágban ritka esetről ad hirt a mai hivatalos lap. A nemrég elhunyt Woikenstein Oswald gróf főhadnagy nagybirtokos hagyatékára csődöt nyitott a sátorlajuhelyi törvényszék.

— Nem emelik a gyújtó árát. Budapestről jelentik: A Budapesti Tudósítót illetékes helyen annak kijelentésére hatalmazták fel, hogy a hazai gyújtógyártmányok árának emelkedése nem áll küszöbön, továbbá, hogy az illetéktelen közvetítők kizárásával vett bel-földi gyújtók megfelelő polgári haszonnal továbbra is négy fillérjével árusíthatók dobozoként. Azzal a hiteztetéssel szemben, hogy Ausztriából nem jöhet be gyújtó, a m. kir. központi statisztikai hivatal alapján megállapítható, hogy egyedül az 1915. január—szeptemberi időszakban (későbbi adatok még nem állnak rendelkezésre) 17.873 métermázsát hoztak be Ausztriából, ami körülbelül huszezer ládának, illetve százmillió doboz gyújtóknak felel meg. Ezzel ellenkező minden más hír csak a fogyasztóköröség megtévesztésére szolgál.

— Az orvostanhallgató büne. Budapestről jelentik: Markovics Jenő 29 éves orvostanhallgatót ma délelőtt tíz órakor egy detektív bekísérte a kispesti kapitányságra. Markovicsot egy bűnügyben akarta kihallgatni az inspekción rendőrfogalmazó. Amikor a detektív fölvezette a rendőrfogalmazó szobájába, az előszobában az orvostanhallgató előrántotta zsebkését és felvágta balkarján az ereit. Azonnal orvost hívtak, aki bekötözte sebeit. Markovics Jenő Simonyi dr. községi orvosnál volt alkalmazva. Tegnap délután egy fiatal leány ment az orvoshoz, hogy megvizsgáltassa magát. Markovics fogadta, rázarta az ajtót és megtámadta a fiatal leányt. Az orvosnővendéket, kinek állapota nem súlyos, letartóztatták.

— Amerikai magyarok felkutatása. Amerikába kivándoroltak itthon maradt hozzátartozói, ugyisint Amerikából látogatásra hazajött egyének részben a hatóságok útján, részben közvetlenül, különösen a háború kitörése óta mind sűrűbben fordulnak a magyar kir. belügyminiszteriumhoz azzal a kérelemmel, hogy Amerikában levő rokonaikat, akik magyarról hirt nem adnak, pénzt nem küldenek, avagy hozzátartozóik, vagy barátok közlése szerint eltűntek, megbetegedtek, kórházba kerültek, külképviseleti hatóságaink segítségével felkutatásuknak és itthon maradt hozzátartozóik üzenetei velük közöltessenek, tüggőben levő ügyeik rendeztessenek és esetleges hagyatékaik átvétessenek. Míután ezen kérelmek a legtöbbször hiányos adatokat tartalmaznak s ez a kutatást megnehezíti, a belügyminiszterium körrendelete alapján Green Nándor tőkapitány leírta a város lakosságát, hogy amennyiben Amerikában levő hozzátartozóik után akarnak pihatóztatni, ebbeli szándékukat az aradi rendőrkapitányi hivatal elnöki osztályában jelentsek be, hol a szükséges felvilágosítások után az ily ügyek soronkívül elintézését fogják nyerni.

— Adomány. Káfr Józsa Sikulárdól hat koronát küldött szarkasztóságunknak a vak katonák részére. Az adományt a kívánt helyre juttattuk.

— Nyolc négyzetkilométeren pusztító tüzvész. Romából jelentik: A Dielsa kerületben a tüzvész nyolc négyzetkilométer területen minden épületet, harminchat tanyát és az egész marhaállományt elpusztította.

— Koszorúmegváltás. A pankotai áll. iskola tanfélétele Varjassy Árpád kir. tanácsos, tanfelügyelő ravatalára ezúttal koszorúmegváltása címén 60 koronát juttatott kezébe a háborúban elesett tanítók özvegyei és árvái segélyezésére létesített alap javára. Ezen összeget rendeltetési helyére juttattam. — Kérez Károly kir. tanfelügyelő.

— Hivatalvesztésre ítélt tanítónő. Nyitráról jelentik: A nyitrai megyei csipkei állami elemi iskolánál tíz évig volt tanítónő Babiák Olga. A környéken általában őt is, családját is pánczélv érzelműnek tartották, annál is inkább, mert már mintegy nyolc évvel ezelőtt fegyelmi uton dorgálásra is ítélték a magaviselete miatt. Az 1914. őszén, mikor az orosz előnyomulás legvehemensőbb volt s a magyar határszéleken nem éppen ok nélkül remegtek az orosz invázió lehetőségétől, Babiák Olga nagyon jókedvű lett s a tanítótestületi ülésen el is szólta magát ilyenformán: „Na hála Istennek, itt vannak már az oroszok! Az orosz tisztiek különben is nagyon kezesek.” Míután még egy másik alkalommal azzal is dicsekedett, hogy orosz sebesülteket ő fogja ápolni, a főszolgabíró feljelentése folytán a nyitrai királyi ügyészség Babiák Olgát elfogatta és egy hónapig vizsgálati fogságban tartotta. Azután az ügyészség elejtette a vádat, a tanítótestület azonban becsátották, de akkor meg Nyitra vármegye közigazgatási bizottsága indított ellene fegyelmi eljárást. Az ügy a hosszú és többzörős vizsgálat után a múlt napokban jutott dűlőre, amikor is a fegyelmi választmány ítékezett Babiák Olga fölött. Az ülésen Craus István kormánybiztos, főispán személyesen elnökölt, az ügyet Lőrinczy György királyi tanácsos, tanfelügyelő adta elő a legszigorubb objektivitással. A két órán át tartó tárgyalás után, amelyen Babiák Olga nem jelent meg, hanem védőügyvéddel képviseltette magát, a fegyelmi választmány Babiák Olgát a legsúlyosabb büntetésre: hivatalvesztésre ítélte. Az ítéletet Craus István kormánybiztos hirdette ki azzal, hogy az ügyiratokat felülvizsgálás és az ítélet jóváhagyása végett a fegyelmi szabályzat rendelkezéseinek megfelelően a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez terjesztik fel.

— Felrobbant gránátos vagon. Zürichből jelentik: Chalons Surmarneban a vasúti állomáson több ezer gránáttal telt vagon felrobbant. A rettenetes detonáció a szomszédos teherkocsikat elpusztította, a közeli házak leégtek. Embervesztéséről eddig nincs jelentés. Csúpán a vonatvezető halálát jelentik.

— A Solymosi-féle művásár bezárása. A városunkban nagy erkölcsi és anyagi sikert elért Solymosi-féle ideiglenes háborús művásár, szombaton este bezárja a kapuit. Tekintve, hogy a vásárolni szándékozóknek így már csak négy nap áll rendelkezésre, a tulajdonos ezúton kéri mindazokat, akik vele valamelyik kép megszerzése iránt tárgyalást folytatnak, hogy vásárlási szándékukat megvalósítani sietvekedjenek. A művásárra még folyton érkeznek új képek, nehogy a közönség körében az a hit verjen gyökeret, hogy az anyag már ki van válogatva. Ellenkezőleg, a művásár anyaga most sokkal gazdagabb, mint a megnyitásakor volt. Az árak szenzációsan olcsók. 30—40 koronáért már ismert nevű festőművész képet lehet megvásárolni. A napokban Nyilassy Sándor, Kacszany Odón, Nagy Vilmos, Boemm Ritta, Palya Celestin, Corolusz Palya és Ulatzer Armin festőművészek újabb képei érkeztek a művásárra.

— Barna sör a Pannóniában. Ertesítem az igen uszeit vendégeimet, hogy megérkezett az „Idény barna sör különlegesség.” Naponta friss csapolás. Délelőtt kitűnő vilásgéggel és minden pénteken nagy hal-estély. *Sebestyen Mór, Pannónia-tulajdonos* 112

— 43—50 éves népfölkelők figyelmébe. Az *Első Magyar Általános Biztosító Társaságnál* a most bevonuló népfölkelők minden pótdíj nélkül azonnali kezdettel a háborúra is érvényes életbiztosítást köthetnek. — Bővebb felvilágosítást ad ezen társaság aradi főügynöksége. 1091.

— Underwood-gépiró és gyorsíró szakiskola Zitter és Hollós cégnél, főpostával szemben. Ugyanott írásmunkák és sokszorosítások a legjutányosabban vállalhatnak. 4697

— Papírszalvéták olcsón Kerpelnél. 193
— Alkalmi vétel a Fischer nagyáruházában a Szabadság-téren. Nyers selyem férfi- vagy női ernyők 7 korona darabja. Finom cérna harisnyák nagyon olcsó árban! A berlini kollektióból legfinomabb női ridikálók és pénzerszőnyek a míg e készlet tart. Még olcsó régi árak!!!

— Papírárakból nagy engedményt nyújt vizonteladóknek Kerpel papírnagykereskedése. 198

— Gyermek-kocsik, gyermek-aszkek csakis Fischer nagyáruházában 10 koronától 150 koronáig.

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Viszhangok a földgázról.

Aradi Közlöny tudósítása.

Budapest, február 22.

Mindenki, aki a földgáz ügyhöz legjobb meggyőződése és tudása szerint eddig hozzászólt, hazánk közgazdasági életébe lehetett egy kis áttető oxigént. Mert az erdélyi földgázterület bőlesőjéből nemcsak országrészek, városok és községek remélik és várják a különféle hangnemekben beharangozott világító-, fűtő- és erőfejlesztő-forrást, hanem az egész ország — a gámezőkől távol eső részeivel együtt — nagy kíváncsisággal tekint az ügy fejleményei elé; mint mondani szokás: különös tekintettel Németországhoz való gazdasági közlekedésünk aktualitására.

A képviselőházban elhangzott — igazán nagy készültségre valló — beszédek kiváló szakembereink szakegyesületekben tartott előadásai s szaklapokban megjelent cikkei kísérték remek harmóniában, melyek élvezésében azonban éppen az érdekelt földgázkörzetbeliek nem részesülhettek a publikáció zárt keretei miatt. Szakelőkelőségeik közül — amit véletlenül tudtam meg — többen még a „zártkörű nyilvánosság” is kerülték s külön véleményeket közvetlenül „illetékes helyre” juttatták. Így pl. Lóczy Lajos a világhírű mérnök-geológus, egyetemi professzorunk is. Közvetlen forrásból tudom, hogy a szakelőadások szerzője legközelebb gazdagodni fog Rosvay Lajos dr. közoktatásügyi államtitkár, műegyetemi professzorunk a Magyar Természettudományi Társulat elnöki székéből tartandó chemiai vonatkozású földgáz értekezletével, amely elé nagy tessütséggel tekint az egész tudományos világ. — Hasznos dolgot művelnének a földgáz-körzetben megjelenő hírlapok, ha a szakelőadásoknak különös figyelmet szentelnének. Ebből az okból írom is jelen soraimat.

De rá kell térnem a múlt hónapban közreadott kis röpiratomra, amellyel a városok érdekeit vonatkozásba hoztam a földgáz ügyvel és amely — csodálkozásomra — az eredeti hangnáj magasabb viszhangot adott. Professzori, mérnöki körökből s erdély számos városából kaptam állásponatomat uni sono helyesítő leveleket, amelyek egy része világosan megpecsételi abbéli állításom alaposágát,

RUGGYANTABELYEGZŐ ES VESNOKI MÜNTEZE

SCHUBAUER J. ARAD, SALACZ-UTCA 3

hogy a városok meglevő világítási üzemeikre vonatkozó időközi elhatározásaikban ne engedjék magukat a földgáz most még „fenge délibábjától” irányítani.

Böhm Ferenc főbányatanácsos, hivatalos földgázszakértő, egy cikkében ezeket írja a földgáz kérdéssel: „A hazai földgázkérdés megítélésében eddig a legtöbb tévedést az okozta, hogy a közvélemény földgázszakértőket reálsan értékelni nem tudta, meg kell állapítanom, hogy még ma is többet remél és vár a közvélemény a földgástól, mint amit általa el lehet érni.”

Gálócsy Arpád kohómérnök ugyancsak a földgázkérdéssel foglalkozva megírja, hogy Lukács László pénzügyminiszter öt év előtt 500 millió korona évi jövedelmet ígért be a földgáz révén. Most pedig ennek a nagy kincsnek java részét — a földgázterület kétötöd részét — négy millió korona névértékű részvényért örök áron adja oda a magyar kormány! S mivel Erdély földje alatt ma is ugyanannyi a földgáz, mint öt évvel ezelőtt volt, az akkori jelenlegi pénzügyminiszter szakértői pedig azonosak, Gálócsy a mai helyzetet a földgázmonopolium legszomorubb esődjeként jellemzi. Magam Böhm hivatalos szakértő fentebb idézett nyomtatott nyilatkozatából azt következtetem, hogy a gázutak időközben történt feltárása vezethette a jelenlegi minisztert és szakértőjét más, — a korábban történt becsüléstől óriási mértékben eltérő — meggyőződésére. De hát ha kevesebb a földgáz, mint sem a közvélemény hiszi: mire való a városokat nyugtalanító állandó riadóztatás a földgáz versenyre?

A magam részéről oda konkludálok, hogy a hivatalos szakértőnek a földgáz tucbecsült értékét illetőleg immár nyilvánosan lekötött aggályait a miniszteri indokolásnak a földgáz értékét devalváló hivatalos nyilatkozata mellé állítom támpillérül, amelyre aztán a magam abbéli véleményét építem fel, hogy a városok még ne tekintsék befejezett dolognak a földgázkérdést és időként még ne vegyék azt számítási alapul világítási üzemeikre vonatkozó tervezéseknél, vagy pláne átmeneti transzaksióknál.

Bojár Sándor.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerdán, 1916. évi február 23-án:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

A kisasszony férje.

Játék 3 felvonásban.

Kezdete este fél 8 órakor.

Felolvasó szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

Uj könyvek.

* A Nyugat szépirodalmi folyóirat február 16-iki száma a következő nagyrészt aktuális és igen érdekes tartalommal jelent meg: Kaffka Margit: Két nyár (Novella). Szép Ernő: De Grleux (Vers). Móricz Zsigmond: Fan y hagyomány. Kaffka Margit: Hulámok (Vers) H. G. Wells: Holnap? Kertész István: Uj szuláson téli vers — Gránát (Versek). Szabó Dezső: Passió. Lengyel Menyhért: Egyszerű gondolatok. Ady Endre: „Te előttem volt” (Vers). Ferenczy Béni: Orosz fogoly (Rajz) A Fieyelőbe Ignórus, Kosztolányi Dezső, Bálint Aladar, Illés Béla, Schöplán Aladár írta.

* Szász Menyhért: Bórharisnya a cserkészek diadala. Ifjúsági regény. 188 oldal. Füzve K 8 60, díszes ajándékkötésben K 6.— Róttig Gusztáv és Fia kiadása Sopron. Szász Menyhért az ifjúsági regényének előolvasása után erős a meggyőződésünk, hogy a „Bórharisnya” nem lesz csupán epizód Szász Menyhért írói pályáján, hanem ut egy érdemes, vonzó, a magyar irodalomban ma még be nem töltött előkelő pozíció felé. Tiszán, szépen, magyarul mesél. Kötelkedő frissesség és jókedv jellemzi. „Bórharisnya” vonzó, pompás humorral elmesélt története főleg sok borzas sudancfej hajlik mostanában. Öt ujjukkal beleszántanak dus hajukba és fel se kelnek az asztal mellől, míg el nem olvasták minden mondatát.

VÉD- JEGY
"AX" HYGIENIKUS SZIVARKAHÜVELYEK
1 DOBOZ (100 HÜVELY) 50 FILLÉR

Főraktár: Schvarcz Simon Fiai és Tsa cegnél.
4901

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

APOLLO SZÍNHÁZ.

Február hó 23-án szerdán és 24-én
csütörtökön

Lehár zenés háborus filmje:

Rezervista kadett.

(Életünket és vérünket)

filmszenzáció a jelen nagy napjainkból
4 részben.

Az előadások 5, 7, 8 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatólagosak.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Vöröshagyma, fokhagyma, dug- hagyma, hagymamag, zöldségáru

kiseb és nagyobb mennyiségben
legjutányosabban kapható. :- Arak
kérdézősködésre. :- Jókarban levő
használt jute-zsákok eladóak.

MANDL ZSIGMOND

MAKO.

328

AJÁNLUNK

jó minőségű száraz, cser- és bükkhasáb, valamint dorong

TÜZIFÁT

waggonként, azonnali szállításra

Kádár és Böhm

fatermelők, ARAD, Deák Ferenc-utca 5. szám. 1044

8642—1916. kh.

Hirdetmény.

Közírré teszem, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter 8234—1915. számú kúrendeletében az 1879. évi XL. t. c. 1. §-a alapján a következőket rendeli:

Annak, aki az illető vizen halászatra nem jogosult, tilos fogásra kész állapotban lévő halászati eszközzel a víz partján, vagy a vizen bármiféle vízi járművön (hajó, tutaj, csónak, stb.) közlekedni, vagy ilyen eszközt a víz partján, vagy a vizen levő bármiféle viziművön (malom, uszoda, stb.) tartani.

Aki e tilalmat megszegi, kihágást követ el és huszonöt koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Az 1. §-ban megállapított kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóság, mint rendőri büntető bíróság, harmadfokon a földművelésügyi m. kir. miniszter hatáskörébe tartozik.

Az 1888. évi XIX. t. c. 14 §-a alá eső nyílt vízre vonatkozólag elkövetett kihágás hivatalból üldözendő, ugyanezen törvény 18. §-a alá eső zárt vízre vonatkozólag elkövetett kihágás miatt pedig az eljárás csak a halászatra jogosult magánindítványára indítható meg.

Arad, 1916. évi február hó 15-én.

Green, főkapitány.

Hirdetmény.

A jegyzői teendőkben, különösen az adóügyekben jártas

Irnok

1059

a ménesi körjegyzői irodában **azonnali belépésre keresztek.** — Bővebbet

Kovacsévits György körjegyzőnél.

3767—1916. kh.

Hirdetmény.

A m. kir. miniszteriumnak a cukor forgalombahozataláról kiadott 508—1916. M. F. sz. rendelete értelmében a következőket teszem közhírré:

A cukornak a közellátást biztosító forgalomba hozatala érdekében Budapest székhellyel Cukorközpont állítatik fel.

Bejelentésre kötelezettek:

1. a cukor előállításával foglalkozó vállalatok és cukor tartására rendelt szabadraktárak nyers és minden fajtájú finomított (fogyasztási) cukorkészletük egész mennyisége tekintetében;

2) mindazok az egyének és cégek (kereskedelmi vállalatok, szövetkezetek, stb.) akik bármiféle cukrot ipari üzemiükben való felhasználás vagy egyébként nem saját háztartásukban való fogyasztás céljaira tartanak raktáron;

3. mindazok, akik nem esnek az 1. és 2. pont alá, amennyiben cukorkészletük az egy métermázsát meghaladja.

A cukorgyári vállalatok és a cukor tartására rendelt szabadraktárak kötelesek a bejelentésben készleteiket nyerscukor és finomított (fogyasztási) cukor szerint részletezni.

A cukorgyári vállalatok és a cukor tartására rendelt szabadraktárak kötelesek 1916. év március hónapjától kezdve cukorkészleteiket minden hónapban a hónap 1. és 15. napján volt állapot szerint legkésőbb az illető hónap 5. és 20. napjáig újból bejelenteni.

A bejelentések helyességének megállapítása végett a cukorgyári vállalatok és a cukor tartására rendelt szabadraktárak tekintetében a felügyelettel megbízott pénzügyi közegeknek, egyébként pedig az elsőfokú iparhatóságnak jogában áll a bejelentésre kötelezettek készleteit, raktárait, üzleti könyveit és levelezéseit megvizsgálni.

A cukornak vámkieljárásra való kivitele a jelen rendeletnek életbe léptetése után kizárólag a Cukorközpont útján történhetik.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1916. évi február hó 16.

Green, főkapitány.

A szájúreg desinfiálásánál, valamint a torokbetegséget előidéző

bacillusok előlészénél, amely különösen gyermekeknél rendkívüli fontossággal bír, mint feltűnően hatásos szer, seholsem

nélkülözhető a **Formodor tableta.**

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájúregot desinfiálja, utólag igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Fejkorpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a világhírű „Krovil“ korpakendőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

A szépségápolás titka a használandó széplítőszeres helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely orém 1 korona.

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszín, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Valamint

A tavaszi cipő-

ujdonságok már megérkeztek.

„Uzsok“ háborus Szándál

hajlékony fatalppal már kaphatók:

CIPŐTÖZSDE

Andrassy-ut 22. = Telefon 10—44.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható. Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér. Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők. A legkisebb hirdetés 80 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők. A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

Önkéntes

megismerkedne tisztességes szárdékből egy csinos, művelt, jobb modoru úri nővel. Leveleket a kiadóhivatalba „Modell” jellegre, a lapban jelezve kér. Diskretió! Beesületszól 199

ELLÁTÁS.

Egy magános nő teljes ellátást talál Wesselényi-utca 10. 106

ALKALMAZÁST NYER.

Fistal segéd

felvétetik Neumann M. ruhatelepén, Arad. 1092

ALKALMAZÁST KERES.

Megbízható

magyar bonno, hosszú bizonyítványokkal, ajánkozik. Szabó Réza, Neuman-palota. Szerényiék-nél. 1109

Gazdasági felügyelői állást keres nő, józanérett, megbízható, hadmentes egyén. Használó állásban már alkalmazva volt, beszél románul is. Cim Kelemen János Győr, Czuczor Gergely utca 15. szám. 1097

INGATLAN.

Kisebb megáhnás

arónai megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 200

ÜZLETEK.

Andrássy-tér 8.

számu házban egy kisebb üzlethe-lység — különösen dohánytösz-dének alkalmas — azonnaira ki-adó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.

LAKÁST KERESNEK.

Különbejárata,

modern berendezésű, katonatiszteknek alkalmas butorozott szobák a belváros területén kerestetnek. Bejelentések a Fehér Kereszt szálloda irodájába kére-nők. 1100

Május 1-re

a város központjában keresek háromszobás modern lakást. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek. 877

KIADÓ LAKÁS.

4 szobás

uri lakás III. emeleten (lift) azon-nal, vagy május 1-re kiadó. Bő-vebbet: Lakásnyilvántartási iroda, Deák Ferenc-ut. 8. Díjazás csak bérbevétel esetén. 191

Modern

háromszobás lakás május 1-re ki-adó Kasza-utca 6—7. 1110

Három utcai,

4 udvari szobából álló lakás An-drássy-tér 8. sz. alatt május 1-re kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Különbejárata,

elegánsan butorozott szoba kiadó Lipót-utca 8/d. 1102

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnaira kiadók. Bőveb-bet a házmesternél.

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnaira kiadó. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Nagyon olcsón eladó

egy hálószoba-berendezés Dobó utca 2. sz. alatt, ugyanott konyha-berendezés is eladó. 1107

Egy complete

és jókarban levő lovassági nyereg — olcsó árban — eladó. Meg-tekinthető a d. e. órákban Abr-hám Gábor irodalmozgatónál, a várme-gyházánál. 1104

Szentbernéthegy

és újfennlandi 2 éves dressirozott fajisza kutyák olcsón eladók. Demeter u. 95/b. 1080

Előrendű répamag

eladó. Postafiók 81. 1081

Használt

olajos hordókat veszünk, Olajma-lom Arad, Boros Béni-tér 22. Te-telefon 1084. 1075

Modern, finom és olcsó levélpapírost Pichlernél Szabadság-tér 1. kaphat. 611

KÜLÖNFÉLE

Elveszett

egy fekete-fehér tarka, hosszuszőrű vizsla. A megtaláló illő jutalom ellenében kéri a tulajdonosnak átadni. Cim megtudható a kiadó-hivatalban. 1105

Az angol

fájdalomesillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs—Földes-féle fájdalomesillapító balsam, tel-jesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment, ára 2 korona. Föld-s gyógyszerár, Hehs gyógy-szertár. 12

Az Anusol

aranyér kupokat mindentben pó-tolják a Haemorrhoid kupok, azo-ros összetételük folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Föld-s gyógyszerár, Hehs gyógy-szertár Arad. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére fel-vételek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Olcsó tűzifa!

fűrészelt fa métermázsanként

6 korona Aufricht Miksa

fakereskedésében, Kossuth-utca sar-kán. Ó-temető előtt. 994

Burgonyát

vaggontételeként és mm.-ként,

zsirt, szalonnát, házi szappant

15—20 éveset,

petrezselymet és sárgarépát

mm.-ként szállít:

641

Kalmár Endre
Arad, Arpád-tér 5. szám.
Városi és megyeifonefon 670.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermekük-nek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.
Egy üveg utasítással ára 2 korona 50 fillér.

Fagydagaganatok

elmulasztására, fagyviszketegség biztos-megszüntetésére leg-jobb szer a „Frigin.”

Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete v. barna Hajfestő

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állanó fekete színre lehet festeni, anél-kül, hogy a színt le lehet mosni,

Szőrvesztő-Depilior. E kiftinő, a maga nemében pára-lan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap-hatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapított 1836. évében az Aradmegyei Közkórház számára.